គុកធំ -ចង្អៀតខ្លាំង: ភាពចង្អៀតណែនរបស់អ្នកទោស នៅកម្ពុជា និងក្តីស្រមៃនៃមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី ៤

របាយការណ៍សង្ខេបលីកាដូ
ខែកក្កដា ២០១០

លីកាដូ
LICADHO

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ

LICADHO

Cambodian League for the
Promotion and Defense of Human Rights

គុកធំ-ចង្អៀតខ្លាំង: ភាពចង្អៀតណែនរបស់អ្នកទោសនៅកម្ពុជា និងក្តីស្រមៃនៃមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤

របាយការណ៍សង្ខេបលីកាដូ

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ

LICADHO

CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION
AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ

លីកាដូ គឺជាអង្គការសិទ្ធិមនុស្សជាតិមួយនៅកម្ពុជា។ ចាប់តាំងពីអង្គការលីកាដូ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៩២ អង្គការនេះ គឺជាអង្គការស្ថិតនៅជួរមុខគេក្នុងកិច្ចការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា និងលើកស្ទួយការគោរពសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយតាមរយៈរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងស្ថាប័ននានា។ ការកសាងសមិទ្ធិផលរបស់ខ្លួនក្នុងអតីតកាល **លីកាដូ** បានបន្តដើរតួនាទីជាអ្នកតស៊ូមតិសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ និងឃ្លាំមើលរដ្ឋាភិបាលតាមរយៈ កម្មវិធីសិទ្ធិមនុស្សនានាពីការិយាល័យកណ្តាលរបស់ខ្លួននៅភ្នំពេញ និងនៅតាមសាខាទូទាំង ១២ ខេត្ត-ក្រុងផ្សេងទៀត។

អង្គការលីកាដូ អនុវត្តសកម្មភាពរបស់ខ្លួនតាមរយៈកម្មវិធីធំៗពីរ :

កម្មវិធីឃ្លាំមើល និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស:

- **ឃ្លាំមើលការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលរបស់រដ្ឋ លើការរំលោភសិទ្ធិស្ត្រី និងការរំលោភសិទ្ធិកុមារ:** បុគ្គលិកធ្វើការស៊ើបអង្កេតលើករណីរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ដែលប្រព្រឹត្តដោយបុគ្គលរបស់រដ្ឋ ចំពោះការរំលោភបំពានលើស្ត្រី និងកុមារ ហើយជនរងគ្រោះត្រូវបានផ្តល់សេវាជួយជ្រោមជ្រែងតាមរយៈការធ្វើអន្តរាគមន៍ជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន។
- **ការប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ និងកិច្ចការពារផ្នែកច្បាប់:** ជនរងគ្រោះត្រូវបានផ្តល់ជូននូវការ ប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ ហើយចំពោះករណីសំខាន់ៗទទួលបាននូវកិច្ចការពារផ្នែកច្បាប់ ដែលផ្តល់ជូនដោយក្រុមអ្នកប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ និងក្រុមមេធាវីការពារសិទ្ធិមនុស្ស។
- **ការឃ្លាំមើលពន្ធនាគារ:** អ្នកស្រាវជ្រាវពន្ធនាគារធ្វើការឃ្លាំមើលពន្ធនាគារចំនួន ១៨ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃអំពីស្ថានភាពនៅក្នុងពន្ធនាគារ និងដើម្បីធានាថាពិរុទ្ធជនទទួលបាននូវតំណាងផ្នែកច្បាប់។
- **ជំនួយផ្នែកវិជ្ជសាស្ត្រ:** ក្រុមគ្រូពេទ្យផ្តល់សេវាវិជ្ជសាស្ត្រដល់អ្នកទោស និងមន្ត្រីពន្ធនាគារចំនួន ១២ កន្លែង។ បន្ថែមពីលើនេះ ក៏ជួយផ្តល់សេវាវេជ្ជសាស្ត្រ និងបញ្ជូនជនរងគ្រោះដោយការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យ។

កម្មវិធីទំនាក់ទំនង និងការទាក់ទាញមតិគាំទ្រ:

- **ការហ្វឹកហ្វឺនសហគមន៍ អប់រំ និងការតស៊ូមតិ:** អ្នកហ្វឹកហ្វឺន និងអ្នកតស៊ូមតិធ្វើការអប់រំដល់សាធារណៈជន អំពីសិទ្ធិស្ត្រី និងសិទ្ធិកុមារ បង្កើតបណ្តាញការពារនៅតាមមូលដ្ឋាន និងធ្វើការតស៊ូមតិ ដើម្បីឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរសង្គម និងច្បាប់។
- **ការតស៊ូមតិជាសាធារណៈ និងតាមសហគមន៍:** ករណីរំលោភសិទ្ធិមនុស្សដែលស៊ើបអង្កេត ដោយលីកាដូ ត្រូវបានចងក្រងទុកនៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យដើម្បីឱ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការស្វែងរកព័ត៌មានវិភាគផលិតជារបាយការណ៍ជាប្រចាំ (ការបោះពុម្ពជារបាយការណ៍ និងរបាយការណ៍សោតទស្សន៍)។

ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

លោកស្រីវេជ្ជបណ្ឌិត ពុង ឈីវកេក ប្រធានអង្គការលីកាដូ

អាសយដ្ឋាន៖ អង្គការលីកាដូ (សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស)

ផ្ទះលេខ ១៦ ផ្លូវលេខ ៩៩ រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា

ទូរស័ព្ទ៖ (៨៥៥) ២៣ ៧២៧ ១០២ / ៣៦៤ ៩០១ ទូរសារ៖ (៨៥៥) ២៣ ៧២៧ ១០២ / ២១៧ ៦២៦

អ៊ីម៉ែល៖ contact@licadho-cambodia.org គេហទំព័រ៖ http://www.licadho-cambodia.org/

មាតិកា

បុព្វកថា ~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~ **១**

ពន្ធនាគារទាំង១៨ ដែលឃ្លាំមើលដោយអង្គការលីកាដូ (អត្រាតួលេខឃុំឃាំង) ------------------- ២

១. ប្រវត្តិ មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~ **៤**

២.មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ និងការកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតខ្លាំង ~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~ **៦**

លទ្ធភាពផ្ទុកអ្នកទោសនៃពន្ធនាគារ ពុំមែនជាបញ្ហាតែមួយគត់ទេ ------------------- ៦

លទ្ធភាពផ្ទុកនៅពន្ធនាគារកម្ពុជា ------------------- ៧

អត្រាខ្ពស់ខ្លាំងនៃកំណើនអ្នកទោស ------------------- ៨

អត្រាអ្នកទោសនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុង ១00,000នាក់ ------------------- ១០

កត្តារួមផ្សំបណ្តាលអោយមានបញ្ហាចង្អៀតខ្លាំង -------------------១៣

ជម្រើសផ្សេងៗក្រៅពីការឃុំខ្លួនក្នុងពន្ធនាគារ : អាចធ្វើទៅបាន មានប្រសិទ្ធិភាព និងមានលក្ខណមនុស្សធម៌ផង ---- ១៤

អនុសាសន៍ ------------------- ១៩

៣. មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី ៤ និង ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~ **២១**

តម្លាភាពៈ -------------------២១

ការប្រើពលកម្មអ្នកទោស ជាប្រយោជន៏ឯកជន -------------------២២

ប្រាក់ឈ្នួលអ្នកទោស------------------- ២៤

ការជ្រើសរើសកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈសមរម្យ ------------------- ២៤

៤. ការប្រមូលផ្តុំអ្នកទោស ទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែថ្នាក់ជាតិ ~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~ **២៦**

បុព្វកថា

អ្នកទោសនៅក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក។ ត្រឹមតែពី ៦ ឆ្នាំ កន្លងមកនេះពន្ធនាគារទាំង ១៨ ដែលលីកាដូបានឃ្លាំមើល គឺដល់កម្រិតមួយរយភាគរយនៃសមត្ថភាពរួមរបស់ពន្ធនាគារទាំងនោះទៅហើយ[១]។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក អាត្រាអ្នកទោសក្នុងពន្ធនាគារមានកំណើនឡើង ដែលកំណើនក្នុងកម្រិតជាមធ្យមប្រមាណ១៤% ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ អគារឃុំឃាំងនៃពន្ធនាគារក៏ត្រូវបានពង្រីកផងដែរ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណា វាមិនទាន់មានល្បឿនលឿនសមល្មមទៅនឹងអត្រាកើនឡើងយ៉ាងខ្ពស់នៃចំនួនអ្នកទោសទេ។

អគ្គនាយកពន្ធនាគារ បាននរាយការណ៍កាលពីខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះថា ពន្ធនាគារទាំងអស់នៅកម្ពុជា កំពុងឃុំឃាំងអ្នកទោសសរុប ១៣,៣២៥ នាក់ ស្មើនឹង ១៦៧% នៃសមត្ថភាពពន្ធនាគារដែលអាចដាក់បានត្រឹមតែ ៨,០០០ នាក់ ប៉ុណ្ណោះ យោងរបាយការណ៍ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះ ក្នុងពន្ធនាគារទាំង ១៨ ដែលអង្គការលីកាដូកំពុងឃ្លាំមើលពេលបច្ចុប្បន្ន។ ពន្ធនាគារនីមួយៗឃុំឃាំងអ្នកទោសរហូតដល់ ១៧៥% នៃសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន។ ដែលក្នុងនោះ មួយភាគបីនៃអ្នកទោសកម្ពុជាចំនួនប្រមាណ ៤,០០០ នាក់ ជាពិរុទ្ធជនដែលស្ថិតក្នុងការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្ន រងចាំសវនាការ។

រហូតមកដល់ពេលនេះ ដំណោះស្រាយតែមួយគត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលចំពោះវិបត្តិចង្អៀតណែននៃពន្ធនាគារនេះគឺ ការកសាងពន្ធនាគារបន្ថែម និងពង្រីកសមត្ថភាពអគារឃុំឃាំងនៃពន្ធនាគារដែលមានស្រាប់[២]។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងថ្មីៗរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ គឺការកសាងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ (ម៤)។ ពន្ធនាគារថ្មីនេះស្ថិតនៅក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ បានបើកឱ្យដំណើរការ កាលពីខែមករា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះ ហើយត្រូវបានគ្រោងឡើងដើម្បីដាក់អ្នកទោស ២,៥០០ នាក់។

ការកសាងត្រឹមតែអាគារឃុំឃាំងថ្មី គឺមិនអាចលុបបំបាត់ភាពចង្អៀតណែនខ្លាំងនេះបានទេ។ ប្រសិនបើចំនួនអ្នកទោសនៅក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជានៅតែមានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុក។ ពន្ធនាគារដែលទើបតែនឹងកសាងត្រូវបានប្រើប្រាស់ស្មើនឹងសមត្ថភាពផ្ទុក ឬ លើសម្តងហើយម្តងទៀត ក្នុងខណៈដែលពន្ធនាគារចាស់ៗនៅតែបន្តហូរចូល

[១] តួលេខខាងលើ ផ្អែកទៅលើការផ្តល់ព័ត៌មានដោយអ្នកស្រាវជ្រាវពន្ធនាគារទាំង ១៨ កន្លែង លើកលែងតែតួលេខណា ដែលមានបញ្ជាក់ក្រៅពីនេះ។ ពន្ធនាគារទាំង ១៨ នេះ អាចតំណាងឱ្យអ្នកទោសប្រមាណ ៩០% នៃអ្នកទោសកម្ពុជាទាំងអស់។

[២] បញ្ហានេះ អាចកើតឡើងមួយផ្នែកអាស្រ័យដោយកង្វះវិធានការផ្សេងពីការដាក់ទណ្ឌកម្មដោយឃុំឃាំងក្នុងពន្ធនាគារ ដែលទើបតែថ្មីៗនេះ ត្រូវបានកែប្រែនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌថ្មី។ សូមអានភាគទី២។ ប៉ុន្តែ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលក៏បានចែងនូវជម្រើស២ដែរក្រៅពីការដាក់ពន្ធនាគារនេះគឺៈ ទណ្ឌកម្មដោយការព្យួរទោស (ក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ៧០) និងការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ (ក្រមពហ្មទណ្ឌអន្តរកាល មាត្រា ៧១)។ ទាំងពីរមាត្រានេះ ជាមួយនឹងវិធានការដោះលែងមុនពេលកាត់ក្តី គឺកម្រត្រូវបានប្រើប្រាស់ណាស់។

នូវចំនួនអ្នកទោសលើសចំណុះឥតដាច់។ ជាមួយគ្នានេះ មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ គឺពុំអាចនឹងដោះស្រាយបញ្ហាចង្អៀតណែននេះបានទេ ដូច្នេះការរិះរកវិធីដោះស្រាយផ្សេងពីនេះទៀត គឺជាការចាំបាច់។ របាយការណ៍សង្ខេបនេះ នឹងបង្ហាញនូវវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗមួយចំនួន ដែលសង្ឃឹមថានឹងអាចដោះស្រាយបញ្ហាខាងលើនេះបាន។

មូលហេតុនៃការបង្កើតអោយមានមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ នេះ គឺមិនមែនត្រឹមតែដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពពន្ធនាគារដើម្បីកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតពីបណ្តាពន្ធនាគារផ្សេងៗនោះទេ។ លើសពីនេះអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ មានផែនការប្រែក្លាយទីនោះឱ្យទៅជាពន្ធនាគារកសិកម្មមួយយ៉ាងធំ។ ដូច្នេះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យមានមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ នេះឡើង អាចសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញនូវការផ្លាស់ប្តូរមួយរបស់កម្ពុជាក្នុងការឈានឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធពន្ធនាគារដែលយកកិច្ចការស្តារនីតិសម្បទាផ្តោតលើការធ្វើការងាររបស់អ្នកទោសជាឧបករណ៍ដើម្បីកែប្រែ។

ការស្តារនីតិសម្បទារបស់អ្នកទោស ជាការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងសំខាន់ និងវិជ្ជមានមួយនៅក្នុងគោលនយោបាយយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌនៅកម្ពុជា។

ពន្ធនាគារទាំង១៨ ដែលឃ្លាំមើលដោយអង្គការលីកាដូ (អត្រាតួលេខឃុំឃាំង)

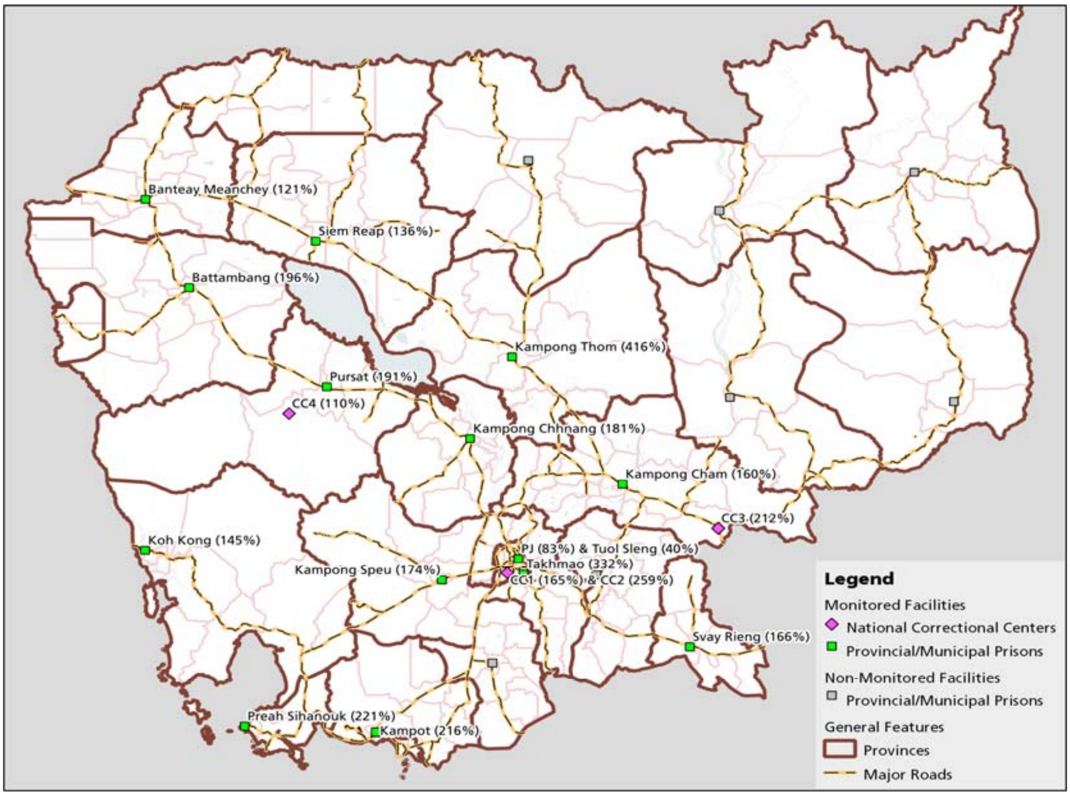

ជាគោលការណ៍ លីកាដូ សូមគាំទ្រចំពោះសកម្មភាពអប់រំ និងកែប្រែដោយហេតុថាការស្តារនីតិសម្បទាគឺជានិច្ចកាល ជាផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងគ្រប់ប្រព័ន្ធព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់។ ប៉ុន្តែ គន្លឹះសំខាន់ដែលនាំឱ្យកម្មវិធីស្តារនីតិសម្បទានេះដំណើរការទៅបានដោយជោគជ័យ គឺអាស្រ័យទៅលើការមានគម្រោងការងារលំអិត និងការ

អនុវត្តន៍ជាក់ស្តែង។ មកដល់ចំណុចនេះ របាយការណ៍សង្ខេបនេះ ក៏បានរកឃើញនូវការព្រួយបារម្ភផងដែរ ដោយហេតុថា កម្ពុជាកំពុងពង្រីកនូវការធ្វើការងាររបស់អ្នកទោសនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ និងនៅពន្ធនាគារផ្សេងទៀត។

១. ប្រវត្តិ មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ នៃក្រសួងមហាផ្ទៃបានធ្វើការសិក្សាអំពីគម្រោងកសាងពន្ធនាគារកសិកម្មនៅ ខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលត្រូវចំណាយពេលយ៉ាងឆាប់ក៏ពីរឆ្នាំដែរ ។ ពិធីបញ្ចុះបឋមសិលាបានប្រព្រឹត្តទៅកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ កន្លងទៅ ហើយពន្ធនាគារនេះចាប់ផ្តើមដំណើរការដំបូងបង្អស់នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ ហើយក៏ជាថ្ងៃលើកដំបូងនៃការមានវត្តមានអ្នកទោសបានមកដល់ទីនោះ ។

បង្គោលព្រំផ្លូវ ចូលទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ។ ពន្ធនាគារនេះមានផ្ទៃដីសរុប៨៤៦ ហិកតា ដែលផ្នែកខ្លះជាដីព្រៃ ។ ផ្នែកខ្លះនៃដីនោះនឹងប្រើសម្រាប់ធ្វើកសិកម្ម

មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ គឺជាពន្ធនាគារស៊ីវិលទី២៥ របស់កម្ពុជា និងជាពន្ធនាគារថ្នាក់ជាតិទី៤ ។ មណ្ឌលនេះ នឹងក្លាយទៅជាស្ថាប័នកែប្រែធំជាងគេបំផុតនៅក្នុងប្រទេស ។ មណ្ឌលនេះមានផ្ទៃដីសរុបទំហំ ៨៤៦ ហិកតា[៣] ដែលផ្នែកខ្លះគឺជាដីព្រៃ ហើយមកដល់ត្រឹមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ មណ្ឌលនេះបានទទួលអ្នកទោសចំនួន១៥៤នាក់ ឃុំឃាំងនៅក្នុងអគារឈើចំនួនពីរ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលមានគម្រោងកសាងអគារដាច់ៗពីគ្នាចំនួន ៥ ដែលគេហៅថា "សាខា" នៅលើដីនោះ ដែលអគារនីមួយៗមានសមត្ថភាពដាក់អ្នកទោសបានចំនួន ៥០០នាក់ ។ តាមប្រភពព័ត៌មានបានឱ្យដឹងថា អគារមួយក្នុងចំណោមអគារទាំងប្រាំនេះនឹងទុកសម្រាប់ដាក់អ្នកទោសអនីតិជន ។ ការងារសាងសង់ទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយកំលាំងអ្នកទោស ។ រាជរដ្ឋាភិបាល មិនទាន់បានបង្ហើបឱ្យដឹងអំពីពេលវេលាដែលត្រូវបញ្ចប់ការសាងសង់នៅឡើយទេ ។

មួយផ្នែកធំនៃដីពន្ធនាគារនេះ ត្រូវប្រើប្រាស់ជាដីកសិកម្ម ដែលតាមមើលទៅ គឺប្រើកម្លាំងពលកម្មអ្នកទោសទាំងអស់ ។ តាមមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលបានរាយការណ៍ឱ្យដឹងថា ដំណាំដែលត្រូវដាំទាំងនោះរួមមាន អំពៅ កៅស៊ូ ពោត សណ្តែក ដំឡូងមី និងល្ង ជាដើម[៤] ។ តាមកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍បានរាយការណ៍ថា ផលិតកម្មកសិកម្មចាប់ផ្តើម

---

[៣] ដីសម្បទានដំបូងជិត ១,០០០ ហិកតា ប៉ុន្តែដី ទំហំ ២០០ ហិកតា ប៉ះចំលើដីស្រែចម្ការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋជាង ១០០គ្រួសារ ដែលនៅជិតពន្ធនាគារនោះ ។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារអះអាងថាបានកាត់បន្ថយទំហំដីរបស់ខ្លួនមកនៅត្រឹម ៨៤៦ ហិកតាវិញ ។ ប៉ុន្តែយ៉ាងហោចណាស់មាន ២៧គ្រួសារ នៃភូមិពីរក្នុងខេតពោធិ៍សាត់ បានអះអាងថាមន្ត្រីពន្ធនាគារបានរំលោភលើដីចំម្ការជាង ៨៧,៥ ហិកតា ។ សូមអានកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ដែលមានចំណងជើងថា "ពន្ធនាគារ ត្រូវចោទប្រកាន់រំលោភដីធ្លី" និពន្ធដោយលោក ម៉ៃ ទិត្ថារ៉ា ថ្ងៃទី៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រទី៤

នៅថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ដោយមានការភ្ជួររាស់ដីទំហំ ១២ ហិកតា[៥] ។

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ បានកំណត់នូវគោលដៅធំៗចំនួន៣ នៅក្នុងការកសាងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ នេះ ទី១ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតណែនខ្លាំងនៅតាមបណ្តាពន្ធនាគារនានា។ ទី២ បង្កើតអោយមានការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ទៅលើអ្នកទោស ដោយសង្ឃឹមថាកម្មវិធីនេះនឹងផ្តល់ឱកាសឱ្យអ្នកទោសរៀបចំខ្លួនឱ្យបានល្អជាងមុនក្នុងការចូលទៅរស់នៅក្នុងសង្គមវិញនៅពេលអនុវត្តទោសចប់ និងទី៣ ដើម្បីចំណាត់ថ្នាក់ទណ្ឌិតដែលជាប់ទោសរយៈពេលវែង ត្រូវឃុំឃាំងនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែថ្នាក់ជាតិទាំងអស់រួមមាន: មណ្ឌលអប់រំកែប្រែ (ទី១ ទី២ ទី៣ និងទី៤) ធ្វើដូច្នេះ ដើម្បីឱ្យពន្ធនាគារតាមបណ្តាខេត្តនានា មានឱកាសឃុំឃាំងតែពិរុទ្ធជនដែលមិនទាន់បានកាត់ក្តីនៅឡើយ[៦] ។

នៅខណៈពន្ធនាគារដែលមានវ័យចំណាស់ និងទ្រុឌទ្រោមនៅកម្ពុជាមួយចំនួនកំពុងត្រូវការកសាងអគារថ្មី ឬជំនួសដោយការរើទីតាំង អង្គការលីកាដូមានការព្រួយបារម្ភអំពីការអនុវត្តន៏លើកិច្ចការស្តារលទ្ធភាពពលកម្មរបស់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ដើម្បីអោយស្របទៅនឹងគោលដៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ដែលការស្តារលទ្ធភាពពលកម្មនេះ គឺជាទិសដៅដ៏សំខាន់នៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌ។

យើងជឿជាក់ថា នេះជាពេលវេលាសមរម្យដែលត្រូវលើកឡើងនូវក្តីកង្វល់ទាំងនេះ មុនពេលដែលគម្រោងនេះត្រូវបានបញ្ចប់ ដូច្នេះព័ត៌មានលំអិតអំពីការកសាងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ គួរណាស់ត្រូវមានការបង្ហាញជាសាធារណៈ ដល់ស្ថាប័នផ្សេងៗ ដូចជា រាជរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល និងសាធារណៈជនទូទៅ។

---

[៤] សូមអានកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ដែលមានចំណងជើងថា "ការបណ្តុះបណ្តាលការងាររបស់អ្នកទោសបានចាប់ផ្តើម" និពន្ធដោយលោម ម៉ៃ ទិត្ថារ៉ា ថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រទី១ និងព័ត៌មានបន្ថែមដែលទទួលបានពីអង្គការលីកាដូ ដែលបានសម្ភាសន៍ជាមួយមន្ត្រីពន្ធនាគារ។

[៥] អត្ថបទដដែល។

[៦] សូមអាន "របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ឆ្នាំ២០០៧ និងទិសដៅឆ្នាំ២០០៨" ។ របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ឆ្នាំ២០០៧: ក្រសួងមហាផ្ទៃ ថ្ងៃទី៤-៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ចំណងជើងថា "ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ សម្រាប់កំណែទម្រង់ពន្ធនាគារ" ថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រទី៣ និងបទបង្ហាញ ទំព័រទី១២។ សូមអានផងដែរនូវរបាយការណ៍ រីកចំរើនរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ និងការលំបាកក្នុងការគ្រប់គ្រង ពន្ធនាគារក្នុងរយៈពេល៦ខែ ដំបូងនៃឆ្នាំ២០០៩" របាយការណ៍ស្តីពីការរីកចំរើនរបស់ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ ទំព័រទី៦។

២‐មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ និងការកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតខ្លាំង

លទ្ធភាពផ្ទុកអ្នកទោសនៃពន្ធនាគារ ពុំមែនជាបញ្ហាតែមួយគត់ទេ

ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារកម្ពុជា ទទួលរងនូវភាពពិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីបញ្ហាចង្អៀតណែនខ្លាំង និងអគារចាស់ទ្រុឌទ្រោម។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ បានរាយការណ៍កាលពីខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះថា ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារទាំងមូលកំពុងឃុំឃាំងអ្នកទោសសុបទាំងអស់ ១៣,៣២៥ នាក់ ស្មើនឹង ១៦៧% នៃលទ្ធភាពផ្ទុកអ្នកទោសនៃពន្ធនាគារសរុបដែលអាចដាក់បានត្រឹមតែ ៨,០០០នាក់ ប៉ុណ្ណោះ។ ពន្ធនាគារទាំង១៨ ដែលលីកាដូបានឃ្លាំមើលក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ មានអ្នកទោស សរុបចំនួន ១២,៦៤៦ នាក់ គិតត្រឹមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះ ដែលស្មើនឹង ១៧៥% នៃលទ្ធភាពផ្ទុកអ្នកទោសនៃពន្ធនាគារ[៧]។ មកដល់ត្រឹម ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ មួយភាគបីនៃអ្នកទោសទាំងនេះ គឺជាពិរុទ្ធជន។ អគារពន្ធនាគារមួយចំនួនត្រូវបានកសាងឡើងតាំងពីទសវត្សរ៍ ១៩០០ មកម្ល៉េះ ដែលភាពចាស់ទ្រុឌទ្រោមនៃអគារឃុំឃាំងគឺជាការព្រួយបារម្ភ លើសុវត្ថិភាពស្នាក់នៅរបស់អ្នកទោស និងសន្តិសុខពន្ធនាគារ[៨]។

បន្ទប់អគារនៃមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤

ច្បាស់ណាស់ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមទាំងពីរនេះ គឺភាពចង្អៀតណែន និងអគារទ្រុឌទ្រោម។ ប៉ុន្តែបើគ្រាន់តែដោះស្រាយបញ្ហាតាមរយៈការសាងសង់ពន្ធនាគារបន្ថែមតែមួយមុខគត់នោះ គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដែលពិបាកនឹងទទួលជោគជ័យណាស់។ ប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញឱ្យឃើញម្តងហើយម្តងទៀតថា ការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារតែមួយមុខ គឺមិនអាចចៀសផុតពីវិបត្តិចង្អៀតណែនខ្លាំងបានទេ។

---

[៧] ប្រើប្រាស់តួលេខ ១៧៥% ពន្ធនាគារកម្ពុជាត្រូវស្ថិតនៅក្នុងចំណោម ២៥ ពន្ធនាគារដែលចង្អៀតជាងគេបំផុតនៅលើពិភពលោក យោងតាមទិន្នន័យដែលចងក្រងដោយសកលវិទ្យាល័យអន្តរជាតិសម្រាប់ការសិក្សាពន្ធនាគារ។ តាមការសិក្សាប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទី៤២ ប៉ុន្តែប្រើប្រាស់តួលេខចាប់ពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ លើគ្រប់ពន្ធនាគារទូទាំងប្រទេស និងប្រើប្រាស់តួលេខសរុបដែលមានការកើនឡើងតិចតួច។ ព័ត៌មានលំអិត សូមមើលនៅក្នុងសកលវិទ្យាល័យឃីង នៃមជ្ឈមណ្ឌលទីក្រុងឡុងដ៏អន្តរជាតិសម្រាប់ការសិក្សាពន្ធនាគារ" ពិភពលោកទាំងមូល-អត្រាឃុំឃាំង" ព័ត៌មានលំអិត សូមមើលនៅក្នុងគេហទំព័រ:
http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/wpb_stats.php?area=all&category=wb_0ccupancy ។

[៨] សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងស្ថានភាពពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា សូមអានរបាយការណ៍លីកាដូ: ស្ថានភាពពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៥-២០០៦ និងរបាយការណ៍លីកាដូ: ស្ថានភាពពន្ធនាគារ ឆ្នាំ២០០៤។ ចាប់តាំងពីរបាយការណ៍ទាំងនេះចេញផ្សាយភាពចង្អៀតនៅពន្ធនាគារ នៅកើនឡើង។

លទ្ធភាពផ្ទុកនៅពន្ធនាគារកម្ពុជា

ពន្ធនាគារ	លទ្ធភាពផ្ទុក	ចំនួន (ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០)	ភាគរយ
ប៉េហ្ស៊ី	២០០	១៦៧	៨៣.៥%
ម១	១,៦០០	២,៦៤៤	១៦៥%
ម២	៣០០	៧៧៧	២៥៩%
ម៣	៧២០	១,៥២៩	២១២%
ម៤	១៤០	១៥៤	១១០%
ទួលស្លែង[៩]	៥	២	៤០%
តាខ្មៅ	៣១៤	១,០៤២	៣៣២%
ព្រះសីហនុ	១៥០	៣៣២	២២១%
កំពង់ស្ពឺ	១៨០	៣១៣	១៧៤%
កំពត	១៦០	៣៤៥	២១៦%
កំពង់ឆ្នាំង	១៥០	២៧១	១៨១%
កំពង់ចាម	៥០០	៧៩៨	១៦០%
កំពង់ធំ	៥០	២០៨	៤១៦%
កោះកុង	១៥០	២១៨	១៤៥%
ពោធិ៍សាត់	១២០	២២៩	១៩១%
បាត់ដំបង	៦០០	១,១៧៤	១៩៦%

[៩] ពន្ធនាគារយោធាឃ្លាំមើលដោយអង្គការលីកាដូ ប៉ុន្តែកិច្ចការរដ្ឋបាលមិនស្ថិតក្រោមក្រសួងមហាផ្ទៃ និងអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារឡើយ ។

បន្ទាយមានជ័យ	៧០០	៨១៦	១២១%
សៀមរាប	១,០០០	១,៣៦១	១៣៦%
ស្វាយរៀង	១៦០	២៦៦	១៦៦%
សរុប	**៧,១៩៩**	**១២,៦៤៦**	**១៧៥.៧%**

អត្រាខ្ពស់ខ្លាំងនៃកំណើនអ្នកទោស

នៅចន្លោះខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ និងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ លីកាដូ បានកត់សំគាល់ឃើញស្ថិតិអ្នកទោសមានការកើនឡើងចំនួន ១៥.៥% នៅក្នុងពន្ធនាគារទាំង ១៨ ដែលលីកាដូបានឃ្លាំមើល។ នៅក្នុងកំឡុងពេលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ និងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ចំនួនអ្នកទោសកើនឡើងត្រឹម ៩.៧% ប៉ុណ្ណោះ។ តាំងពីឆ្នាំ២០០៤ រហូតមក ចំនួនអ្នកទោសក្នុងពន្ធនាគារកើនឡើងស្ទើរទ្វេដង។

បន្ទប់អ្នកទោសបុរសនៃពន្ធនាគារខេត្តកំពង់ធំផ្ទុកអ្នកទោស ១០០នាក់ លើសពីសមត្ថភាពពីរដង ចំណែកអ្នកទោសបុរសផ្សេងគេងនៅក្រៅបន្ទប់ក្រោមតង់

ត្រឡប់ទៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ពន្ធនាគារដែលឃ្លាំមើលដោយលីកាដូ មានចំនួនប្រមាណតែ ៣,៥០០នាក់[១០] មានន័យថា ចំនួនអ្នកទោសបានកើនឡើងស្ទើរតែ ៣៥០%ក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំ[១១]។

តារាងខាងក្រោមនេះ បង្ហាញនូវការកើនឡើងជាលំដាប់នូវចំនួនអ្នកទោស ក្នុងរយៈពេលប្រាំឆ្នាំនៅពន្ធនាគារ ដែលអង្គការលីកាដូ បានឃ្លាំមើលៈ

[១០] សូមអានរបាយការណ៍លីកាដូ សិទ្ធិមនុស្ស និងពន្ធនាគារកម្ពុជា : ស្ថានភាពពន្ធនាគារឆ្នាំ២០០២-២០០៣ និងខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ ទំព័រទី៦

[១១] គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍នោះគឺ ប្រមាណ ៣៥% នៃអ្នកទោសកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩ គឺជាពិរុទ្ធជន។ នៅក្នុងអន្តរឆ្នាំ ទិន្នន័យរបស់លីកាដូ បានបង្ហាញថាចំនួននេះ ត្រូវបានធ្លាក់ចុះដល់ ២៨.១% នៅក្នុងឆ្នាំ២០០៦ និង ២៦% នៅឆ្នាំ២០០៧។ ចំនួននេះបានងើបឡើងវិញដល់ ៣០.៨% ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ៣៣.២% ក្នុងឆ្នាំ២០០៩ និងធ្លាក់ចុះវិញ ៣០% ក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០។

ឆ្នាំ	ទណ្ឌិត	ពិរុទ្ធជន	សរុប
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៤	៤,២០២	២,០៩៤	៦,២៩៦
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៥ បម្រែបម្រួលធៀបឆ្នាំមុន	៥,៦១១ (៣៥.៥%)	២,៦២៧ (២៥.៤%)	៨,២៣៨ (៣០.៨%)
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ (បម្រែបម្រួលធៀបឆ្នាំមុន)	៦,៥៤៥ (១៦.៦%)	២,៥៦១ (២.៥%)	៩,១០៦ (១០.៥%)
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ (បម្រែបម្រួលធៀបឆ្នាំមុន)	៧,០៧៥ (៨.១%)	២,៥៧៩ (១%)	៩,៦៥៤ (៦%)
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ (បម្រែបម្រួលធៀបឆ្នាំមុន)	៧,៣២៥ (៣.៥%)	៣,២៦៧ (២៦.៧%)	១០,៥៩២ (៩.៧%)
ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ (បម្រែបម្រួលធៀបឆ្នាំមុន)	៨,១៧៣ (១១.៦%)	៤,០៥៨ (២៤.២%)	១២,២៣១ (១៥.៥%)
កំណើនជាមធ្យម ឆ្នាំ២០០៥-២០០៩	១៤.២៣%	១៤.១៥%	១៤.២%

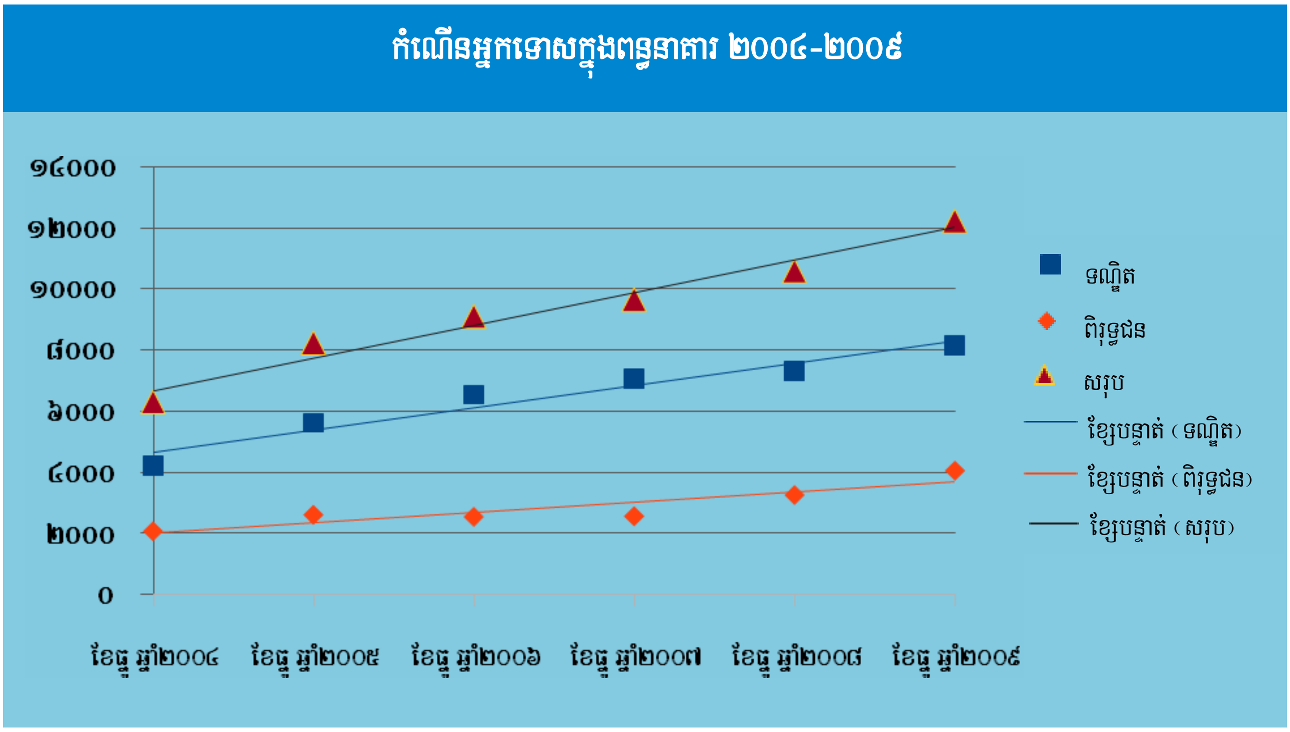

អត្រាកំណើននេះនៅតែខ្ពស់ដដែល សូម្បីតែពន្ធនាគារដែលទើបតែនឹងសង់ឡើង ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតណែន ក៏ដោយ តួយ៉ាងដូចជាពន្ធនាគារៈ

- **ពន្ធនាគារខេត្តសៀមរាប** ជាពន្ធនាគារដែលផ្លាស់ប្តូរទីតាំង និងទីបតែនឹងសាងសង់ថ្មីលើកទី២ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០២មក ហើយត្រូវបានកសាងរួចក្នុងឆ្នាំ២០០៩។ ពន្ធនាគារនេះត្រូវបានកសាងឡើងដើម្បីដាក់អ្នកទោស ១,០០០នាក់។ នេះជាការជំនួសឱ្យអគារពន្ធនាគារចាស់ដែលមានសមត្ថភាពដាក់បានត្រឹមតែ ៥៥០នាក់។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលពន្ធនាគារថ្មីនេះ ត្រូវបានកសាងរួចចំនួនអ្នកទោសមានរហូតដល់ ១,២០០នាក់ រួចជាស្រេច ហើយមកដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ ពន្ធនាគារនេះមានអ្នកទោសរហូតដល់ ១,៣៦១ នាក់។

- **ពន្ធនាគារខេត្តបន្ទាយមានជ័យ** ជាពន្ធនាគារដែលផ្លាស់ប្តូរទីតាំង និងទើបតែសាងសង់ថ្មីនៅឆ្នាំ២០០៩ ដែលមានលទ្ធភាពអាចផ្ទុកអ្នកទោសបាន ៧០០នាក់។ នៅពេលកំពុងសាងសង់ពន្ធនាគារខេត្តនេះ មានអ្នកទោសប្រមាណ ៥៥០នាក់ រួចជាស្រេច ត្រឹមតែ១ឆ្នាំក្រោយពេលដែលពន្ធនាគារថ្មីត្រូវសាងសង់រួចប៉ុណ្ណោះ ចំនួនអ្នកទោសបានកើនឡើងហួសពីលទ្ធភាពពន្ធនាគារ ដែលបានគ្រោងទុកដោយមានអ្នកទោសរហូតដល់ ៨១៦ នាក់។

- **ពន្ធនាគារតំរូ តាខ្មៅ** ជាជំនួយរបស់រដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី នៅឆ្នាំ២០០៦ ដែលគ្រោងលើលទ្ធភាពអាចផ្ទុកបាន ៣១៤ នាក់ ។ ប៉ុន្តែរហូតមកដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ ពន្ធនាគារនេះមានអ្នកទោសរហូតដល់ ១,០៤២ នាក់។

អត្រាអ្នកទោសនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុង ១០០,០០០នាក់[១២]

ឆ្នាំ	ចំនួនពលរដ្ឋទូទាំងប្រទេស	ចំនួនអ្នកទោស	ចំនួនអ្នកទោសក្នុង១០០,០០០នាក់
២០០៦	១៤,០៩១,៨២៣	៩,១០៦	៦៤.៦
២០០៧	១៤,៣២៣,៨៤២	៩,៦៩៤	៦៧.៤
២០០៨	១៤,៥៦២,០០៨	១០,៥៩២	៧២.៧
២០០៩	១៤,៨០០,០០០	១២,២៣១	៨២.៦
២០១០	១៥,០៣៦,៨០០	១៣,៤៩៤	៨៩.៤

[១២] យោងស្ថិតិរបស់ធនាគារពិភពលោក ដែលអាចពិនិត្យមើលបាននៅក្នុងគេហទំព័រ http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators/wdi-2009) និងស្ថិតិស្រាវជ្រាវពន្ធនាគាររបស់អង្គការលីកាដូ

សំគាល់: *ទិន្នន័យនៅឆ្នាំ២០១០ ឃើញថាកំណើនប្រជាពលរដ្ឋកំណើន១.៦% ប៉ុន្តែកំណើនអ្នកទោសមានរហូតដល់ ១០% ។ ទិន្នន័យនេះសម្រាប់តែពន្ធនាគារ ដែលអង្គការលីកាដូ ឃ្លាំមើលតែប៉ុណ្ណោះ ។*

ផែនការដើម្បីរក្សាពន្ធនាគារឱ្យស្ថិតនៅក្រោមចំណុះ នៅពេលអនាគតហាក់ដូចជាមិនសូវមានសង្ឃឹមច្រើនទេ: ប្រសិនបើពន្ធនាគារទាំងអស់នៅតែរក្សាកំណើនត្រឹម ១០%[១៣] ក្នុង១ឆ្នាំ នោះនៅកម្ពុជានឹងត្រូវការកសាងពន្ធនាគារថ្មីៗបន្ថែម ដែលមានទំហំស្មើមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ អោយបានយ៉ាងហោចណាស់មួយជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ ទោះជាបែបនេះក៏ដោយ វានៅតែមិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងបរិមាណអ្នកទោស ដែលចេះតែកើនឡើងឥតឈប់ឈរនេះឡើយ ។ ឧបមាថា យើងធ្វើការប៉ាន់ប្រមាណ ដោយគ្រោងត្រឹមតែថែមអាគារឃុំឃាំង សំរាប់មនុស្សចំនួន ៤០០ ក្នុង ១ឆ្នាំ សម្រាប់រយៈពេល ៩ឆ្នាំ[១៤] ខាងមុខ ហើយបើសន្មតនូវអត្រាកំណើនត្រឹម ៥% ក្នុងកំឡុងពេលនោះៗ បរិមាណអ្នកទោសពន្ធនាគារកម្ពុជា ក៏អាចនៅតែហៀរហូរ លើសចំនុះក្នុងកម្រិត ១៦៥% នៅឆ្នាំ២០១៩ ដែរ ។

ឧមាថានេះជាករណីដ៏អាក្រក់ នៃការបន្តកើនឡើងជាង១៤% ក្នុងរយៈពេល៩ឆ្នាំកន្លងទៅ បូករួមទាំងការបន្ថែមបន្ទប់សម្រាប់អ្នកទោស ៤០០នាក់ ក្នុងមួយឆ្នាំជាមធ្យម នោះប្រទេសកម្ពុជាអាចក្លាយជាពន្ធនាគារចង្អៀតជាងគេបំផុតលើពិភពលោកនៅឆ្នាំ២០១៨[១៥] ។

តារាងខាងក្រោម គឺជាការប៉ាន់ប្រមាណនូវអត្រាកំណើន ៣ ខុសៗគ្នា គឺ ៥% ៧% និង ១០% ប្រចាំឆ្នាំ ជាមួយការសន្មតថា មានការកសាងពន្ធនាគារបន្ថែមដែលមានបន្ទប់ឃុំឃាំងសំរាប់មនុស្សចំនួន ៤០០ ទៅ ១,០០០ និង ២,៥០០ នាក់ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ។ តួលេខ "**បច្ចុប្បន្ន**" គឺផ្អែកលើលទ្ធភាព និងចំនួនអ្នកទោសនៅក្នុងពន្ធនាគារទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារនាខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅ:

[១៣] អត្រាកំណើន ១០% ឬ ខ្ពស់ជាងនេះ គឺទំនងជានៅតែកើន ជាពិសេសនៅពេលដែលផ្នែកខ្លះនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ដែលនៅសេស សល់ចូលជាធរមាននៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ខាងមុខនេះ។ នៅក្នុងច្បាប់នេះមានចែងអំពី ទោសព្រហ្មទណ្ឌជាង ៣០០ ចំណុច រីឯច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ អន្តរកាលវិញ មានចែងត្រឹមតែ ៣៥ ចំណុច ប៉ុណ្ណោះ។ (ប្រៀបធៀបជាមួយក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលចំណងជើងលេខ IV និង V និង ក្រមព្រហ្មទណ្ឌចំណងជើងលេខ II -IV)។ លើសពីនេះទៅទៀត បទល្មើសមួយចំនួនដែលច្បាប់ចាស់កំណត់ទោសត្រឹមតែផាកពិន័យ ច្បាប់ថ្មីប្ដូរទៅជាបទព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ ដែលប្រការនេះនឹងធ្វើឱ្យចំនួនជនជាប់ចោទដែល ត្រូវដាក់ពន្ធនាគារកើនឡើងកាន់តែច្រើនដោយសារតែពុំ មានលទ្ធភាពសងជាថវិកា។

[១៤] ការថែមបន្ទប់ឃុំឃាំងសម្រាប់អ្នកទោស៤០០នាក់ ក្នុង ១ឆ្នាំ គឺប្រហាក់ប្រហែលនឹងអត្រានាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ហើយអត្រានេះអាចជាអត្រាមួយមានលក្ខណៈសុទិដ្ឋិនិយម ពីព្រោះវាស្ថិតក្រោមសម័យកាលនៃការកសាងដែលមានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងដោយជំនួយបរទេសមួយផ្នែក។ នៅចន្លោះឆ្នាំ២០០៧ និង ២០០៩ ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារកម្ពុជា ថែមបន្ទប់ឃុំឃាំងសម្រាប់អ្នកទោស ៣០០នាក់ ជាមធ្យមក្នុង ១ ឆ្នាំ។ បន្ថែម ឆ្នាំ២០១០ កំណើនបន្ទប់ឃមុឃាំងអ្នកទោស ៤០០នាក់ ក្នុង ១ឆ្នាំ ជាធម្យម សន្មតថាពន្ធនាគារខេត្តកំពង់ធំ កសាងថ្មីរួច និងថែមបន្ទប់សម្រាប់អ្នកទោស ២០០នាក់ ទៀតនៅមណ្ឌលកែប្រែទី ៤។

[១៥] ព័ត៌មានលំអិត សូមមើលនៅក្នុងសកលវិទ្យាល័យឃីង នៃមជ្ឈមណ្ឌលទីក្រុងឡុងដ៏អន្តរជាតិសម្រាប់ការសិក្សាពន្ធនាគារ" ពិភពលោកទាំងមូល-អត្រា ឃុំឃាំង " ព័ត៌មានលំអិត សូមមើលនៅក្នុងគេហទំព័រ:http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/wpb_stats.php?area=all&category=wb_0ccupancy

ឆ្នាំ	ថៃមបន្ទប់សម្រាប់អ្នកទោស ៨០០នាក់/ ឆ្នាំ (អត្រាបច្ចុប្បន្ន)	ថៃមបន្ទប់សម្រាប់អ្នកទោស ១,០០០នាក់/ឆ្នាំ	ថៃមបន្ទប់សម្រាប់អ្នកទោស ២,៥០០ នាក់/ឆ្នាំ (ម៤)	អត្រាកំណើន ៥%/ឆ្នាំ	អត្រាកំណើន ១០%/ឆ្នាំ	អត្រាកំណើន ១៤%/ឆ្នាំ (អត្រាបច្ចុប្បន្នជាមធ្យម)
២០១០	៨,០០០ (បច្ចុប្បន្ន)	៨,០០០ (បច្ចុប្បន្ន)	៨,០០០ (បច្ចុប្បន្ន)	១៣,៣២៥ (បច្ចុប្បន្ន)	..	..
២០១១	៨,៤០០	៩,០០០	១០,៥០០	១៣,៩៩១	១៤,៦៥៧	១៥,១៩០
២០១២	៨,៨០០	១០,០០០	១៣,០០០	១៤,៦៩០	១៦,១២៣	១៧,៣១៧
២០១៣	៩,២០០	១១,០០០	១៥,៥០០	១៥,៤២៥	១៧,៧៣៥	១៩,៧៤១
២០១៤	៩,៦០០	១២,០០០	១៨,០០០	១៦,១៩៦	១៩,៥០៨	២២,៥០៤
២០១៥	១០,០០០	១៣,០០០	២០,៥០០	១៧,០០៦	២១,៤៥៩	២៥,៦៥៤
២០១៦	១០,៤០០	១៤,០០០	២៣,០០០	១៧,៨៥៦	២៣,៦០៥	២៩,២៤៥
២០១៧	១០,៨០០	១៥,០០០	២៥,៥០០	១៨,៧៤៩	២៥,៩៦៦	៣៣,៣៣៩
២០១៨	១១.២០០	១៦,០០០	២៨,០០០	១៩,៦៨៧	២៨,៥៦២	៣៨,០០៦
២០១៩	១១,៦០០	១៧,០០០	៣០,៥០០	២០,៦៧១	៣១,៤១៩	៤៣,៣២៦

(តួលេខពណ៌ក្រហម គឺជាតួលេខ ដែលសន្មតចំនួនអ្នកទោសសរុប ដែលអាចកើនឡើងហួសពីចំណុះពន្ធនាគារទោះបីជាអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារលើកឡើងថា នឹងថែមបន្ទប់ឃុំឃាំងសំរាប់មនុស្សចំនួន ២,៥០០ ទៀតក្នុងមួយឆ្នាំក៏ដោយ)

កម្ពុជាពុំអាចកសាងពន្ធនាគារឱ្យលឿនទាន់ នៃល្បឿនកំណើនអ្នកទោសដែលចេះតែកើនឡើងនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះទេ ម្យ៉ាងទៀតថវិកាសំរាប់សាងសង់ពន្ធនាគារនៅមានកំរិតនៅឡើយ។ ការកសាងពន្ធនាគារ និងការឃុំឃាំងអ្នកទោសឱ្យបានសមស្របតាមលក្ខខណ្ឌ/ស្តង់ដាអន្តរជាតិ ចាំបាច់ត្រូវចំណាយច្រើនណាស់។ ហើយមកដល់ពេលនេះ យោងតាមមន្ត្រីដែលផ្តល់សម្ភាសន៍ជាមួយលីកាដូ បានអោយដឹងថា នៅពេលនេះពន្ធនាគារជួបប្រទះនូវកង្វះខាតថវិកាក្នុងការកសាងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ហើយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត វាជាករណីកម្រណាស់នាពេលកន្លងមក ដែលពន្ធនាគារថ្មីណាមួយអាចបញ្ចប់គម្រោងសាងសង់ដោយថវិការដ្ឋ។ តាមធម្មតាសាងសង់ពន្ធនាគារថ្មីបែបនេះ ច្រើនតែត្រូវបានជួយកសាងបង្ហើយ និងកែលំអរដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលជាតិ ឬ អន្តរជាតិ[១៦]។

[១៦] ឧទាហរណ៍ កាលពីខែមករា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ម្នាក់បានមានប្រសាសន៍ប្រាប់អង្គការលីកាដូថា ពន្ធនាគារនៅខេត្តកំពង់ធំ គ្រោងបើកប្រើ ប្រាស់នៅក្នុងរដូវប្រាំងឆ្នាំនេះ ប៉ុន្តែនៅមានការខ្វះខាតច្រើនដូចជា: ទឹក អគ្គិសនី បន្ទប់ឃុំឃាំង និងអគារបន្ទាប់បន្សំ មួយចំនួន រួមមាន: គ្លីនិក អគារសម្រាប់ ហ្វឹកហ្វឺនជាដើម។ មូលហេតុដែលនាំឱ្យមានការខ្វះខាតទាំងអស់នេះគឺថវិកា។ កង្វះទឹក និងអគ្គិសនី គឺជាបញ្ហាដែលមិនអាចខ្វះបានទេ ដោយហេតុថា ប្រភពបណ្តាញទឹកមេ និងអគ្គីសនី ស្ថិតនៅមិនឆ្ងាយជាង ១ គម ពីពន្ធនាគារនោះផង។ មន្ត្រីនោះបានបញ្ជាក់ថែម

តើថវិកាសម្រាប់ការកសាងបន្ថែមបានមកពីណា?

កត្តារួមផ្សំបណ្តាលអោយមានបញ្ហាចង្អៀតខ្លាំង

បញ្ហាចង្អៀតគឺជាលទ្ធផលនៃកត្តារួមផ្សំជាច្រើន។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលសំខាន់នោះគឺ ការពឹងផ្អែកលើសលប់លើពន្ធនាគារ តែម្យ៉ាងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កម្ពុជា គឺផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ស្ទើរតែទាំងស្រុងលើការឃុំឃាំងទាំងទណ្ឌិត និងពិរុទ្ធជន ដែលរង់ចាំសវនាការ។ ការផ្តន្ទាទោស ស្ទើរតែគ្រប់បទល្មើសទាំងអស់គឺ ត្រូវដាក់ពន្ធនាគារសូម្បីតែបទល្មើសស្រាលក៏ដោយ ហើយច្រើនតែជាប់ក្នុងរយៈពេលមួយយូរទៀតផង។ ដូចគ្នានេះដែរ ការដាក់អោយជនត្រូវចោទនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌឱ្យនៅក្រៅឃុំរងចាំសវនាការ គឺជាករណីកម្រណាស់ ភាគច្រើនត្រូវឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នរងចាំការបើកសវនាការជំនុំជំរះក្តី។

" ប្រសិនបើពន្ធនាគារទាំងអស់នៅតែរក្សាកំណើនត្រឹម ១០% ក្នុង១ឆ្នាំ នោះនៅកម្ពុជានឹងត្រូវការកសាង ពន្ធនាគារថ្មីៗបន្ថែម ដែលមានទំហំស្មើមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ អោយបានយ៉ាងហោចណាស់មួយជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ ទោះជាបែបនេះក៏ដោយ វានៅតែមិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនិងបរិមាណអ្នកទោស ដែលចេះតែកើនឡើងឥតឈប់ឈរ នេះឡើយ "

លីកាដូ កន្លងមកបានកត់ត្រានូវករណីជាច្រើនដែលត្រូវបានឃុំឃាំងលើសថេរវេលាកំណត់នៃច្បាប់។ ការឃុំឃាំងមនុស្សម្នាក់ ហើយម្នាក់ទៀត ដែលក្នុងនោះមានករណីខ្លះគួរតែពិចារណា លើការដាក់ឱ្យនៅក្រៅឃុំបណ្តោះអាសន្ន ប៉ុន្តែការសម្រេចចិត្តភាគច្រើនរបស់ចៅក្រមភ្លេចគិតថាពន្ធនាគារស្ទើរតែប្រេះថ្មេរបែកធ្លាយទៅហើយទេ។ មនុស្សទាំងនោះរួមមាន:

- ពិរុទ្ធជនដែលជាប់ឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នរងចាំសវនាការលើសថេរវេលាកំណត់ដោយច្បាប់[១៧]។
- រហូតមកដល់ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះ យ៉ាងតិចណាស់ក៏មាន ៩១ ករណីបានកើតឡើងនៅក្នុងពន្ធនាគារទាំង១៨ ដែលលីកាដូ ឃ្លាំមើល[១៨]។

ទៀតថា បញ្ហានេះប្រហែលត្រូវសុំជំនួយពី "អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល" ដើម្បីជួយគាត់បង្ហើយការសាងសង់នេះ។ មានបន្ទប់ឃុំឃាំងខ្លះត្រូវបានសាងសង់រួចរាល់ហើយកាលពីខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ប៉ុន្តែរហូតមកដល់កក្កដានេះ ពន្ធនាគារនេះ នៅមិនទាន់ដាក់ អោយដំណើរការនៅឡើយ។

[១៧] សូមអានរបាយការណ៍ ដែលមានចំណងជើងថា: សិទ្ធិមនុស្ស និង ពន្ធនាគារកម្ពុជា: ស្ថានភាពពន្ធនាគារ ឆ្នាំ២០០៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៥ ទំព័រទី២០។ រយៈពេលកំណត់សម្រាប់ឃុំឃាំងអនីតិជនគឺចន្លោះពី ២ខែ សម្រាប់យុវជនដែលត្រូវចោទដោយបទល្មើសកម្រិតស្រាលរហូត ១៨ខែ សម្រាប់មនុស្សពេញវ័យដែលត្រូវចោទពីបទព្រហ្មទណ្ឌ។ សូមអាន ក្រមនីតិវិធី ព្រហ្មទណ្ឌ-មាត្រា ២០៨ និង ២១៤។

[១៨] អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារផ្ទាល់បានអះអាងកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ កន្លងទៅថាមានករណី "ឃុំឃាំងលើសថេរវេលាកំណត់ " ចំនួន ៧៥៥ ករណី ប៉ុន្តែវិធីសាស្រ្តក្នុងការគណនារបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារមិនសូវច្បាស់លាស់ទេ។ ថេរវេលាក្នុងការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នត្រូវបានកំណត់ដោយតុលាការ ប៉ុន្តែពុំសូវមានភាពជាក់លាក់ទេ ហើយចំនួននេះទំនងជារាប់បញ្ចូលទាំងករណីទាំងឡាយដែលព្រះរាជអាជ្ញា និងតុលាការមិនបានអនុវត្តឱ្យបានទាន់ពេលវេលាត្រឹមត្រូវផងដែរចំពោះការបន្តឃុំឃាំងបែបនេះ។ សូមអានរបាយការណ៍ ស្តីពីការរីកចំរើនរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ទំព័រទី៦។

- ទណ្ឌិតដែលត្រូវបានឃុំឃាំងលើសថេរវេលាកំណត់នៃទោស[១៩]
- ពិរុទ្ធជនដែលជាប់ឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្ន ត្រូវឃុំលើសកម្រិតអតិបរមានៃទោសក្នុងបទល្មើស ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។
- អ្នកទោសជាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយជាប់នៅក្នុងឃុំលើសកម្រិតអតិបរមានៃទោសដែលត្រូវបានកំណត់។ ករណីដ៏កំសត់បំផុតនោះគឺ ជនត្រូវចោទដែលត្រូវបានលើកលែងការចោទប្រកាន់ហើយ នាពេលសវនាការសាលាដំបូង ប៉ុន្តែត្រូវជាប់ឃុំតទៅទៀត ដោយសារតែជាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ព្រះរាជអាជ្ញា[២០]។
- ការផ្តោតតែទៅលើការបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅដាក់ពន្ធនាគារជាអាទិភាពនោះ វាជាការវិបាកមួយដែលមិនអាចចៀសផុតបាន នៃការដែលមានកំណើនអ្នកទោសឥតឈប់ឈរ ដែលនេះហើយ គឺជាមូលហេតុនៃការចង្អៀតណែននៃពន្ធនាគារនោះ។

ជម្រើសផ្សេងៗក្រៅពីការឃុំខ្លួនក្នុងពន្ធនាគារ : អាចធ្វើទៅបាន មានប្រសិទ្ធិភាព និងមានលក្ខណមនុស្សធម៌ផង

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាចង្អៀតណែនដោយខ្លួនឯងបានទេ។ វិធីសាស្ត្រដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពគឺ តម្រូវឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌កម្ពុជា។ ដំណោះស្រាយមួយចំពោះបញ្ហាចង្អៀតណែននេះ គឺតុលាការ និងព្រះរាជអាជ្ញា គួរពិចារណានូវការផ្តន្ទាទោស ដោយជ្រើសរើសនូវជម្រើសផ្សេងៗទៀតក្រៅពីការបញ្ជូនមនុស្សដាក់ពន្ធនាគារ ដូចជា ការព្យួរទោស ការពិន័យជាប្រាក់ ចំពោះបទល្មើសមធ្យម និងធ្វើការកាត់បន្ថយជាអតិបរិមា នូវវិធានការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នចំពោះជនត្រូវចោទក្នុងបទល្មើសមធ្យមផងដែរ។

រដ្ឋាភិបាល គួរចាប់ផ្តើមពិនិត្យនូវបញ្ហាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរងចាំការបើកសវនាការនេះ មកធ្វើការដោះស្រាយ[២១]។ ដោយហេតុថា មានពិរុទ្ធជនប្រហែលជា ៣,៨០០ នាក់ កំពុងជាប់ឃុំនៅក្នុងពន្ធនាគារកម្ពុជា ដែលវត្តមាននេះ ធ្វើអោយរាជរដ្ឋាភិបាលមានបន្ទុកកាន់តែធ្ងន់ក្នុងការដោះស្រាយលើជីវភាពរបស់អ្នកទោស និងតម្រូវការផ្សេងៗទៀត។

[១៩] បញ្ហានេះអាចកើតឡើងដោយសារតែមានការយឺតយ៉ាវនូវនីតិវិធីរដ្ឋបាលក្នុងការរៀបចំឯកសារដោះលែង អាចជាឧបសគ្គ ដោយសារមន្ត្រី ពន្ធនាគារឆ្លៀតរកប្រាក់ចំណូលបន្ថែមពីអ្នកទោសក្នុងការរៀបចំឯកសារ ឬ ដោយសារតែបញ្ហាទាំងពីរខាងលើ។

[២០] មាត្រា ៣៩៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចែងថា ជនជាប់ចោទត្រូវបន្តជាប់ឃុំឃាំងតទៅទៀតរងចាំដំណោះស្រាយរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍។ ប៉ុន្តែមាត្រាដដែលនេះក៏បានចែងផងដែរថា ព្រះរាជអាជ្ញា "អាចដោះលែងជនជាប់ចោទមុនដល់ពេលកំណត់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន" ប្រសិនបើចុង ចោទត្រូវបានលើកលែងការចោទប្រកាន់នៅសាលាដំបូង ឬ ត្រូវបានកាត់ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារស្មើ ឬ ខ្លីជាងរយៈពេលដែលជននោះបានជាប់ឃុំបណ្តោះអាសន្ន"។ ការចែងច្បាប់ត្រង់ចំណុចនេះមិនទាន់បានគិតឱ្យស៊ីជម្រៅទេ ដោយបានផ្តល់នូវឆន្ទានុសិទ្ធិឱ្យភាគីម្ខាងដែលអាចលំអៀងគឺ ព្រះរាជអាជ្ញាដែលជាអ្នកធ្វើការចោទប្រកាន់។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏លីកាដូទាមទារឱ្យព្រះរាជអាជ្ញា ប្រើប្រាស់មាត្រាទាំងនេះ តទៅទៀត។

[២១] ទោះបីជាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចែងថា ចុងចោទអាចស្នើសុំឱ្យមានការដោះលែងរងចាំសវនាការ ក៏អំណាចក្នុងការសម្រេចចិត្តស្ថិតនៅលើតុលាការដែរ ហើយនៅក្នុងករណីខ្លះ ក៏ត្រូវសម្រេចដោយ ព្រះរាជអាជ្ញាដែរ។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា ២១៥ -១៨។

ជាគោលការណ៍ វិធានការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទ ជាជម្រើសដែលអាច (**លើកលែង**) ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចែងថា (ជាគោលការណ៍ ជនត្រូវចោទត្រូវតែមានសេរីភាព)[២២] ។ នេះសរបញ្ជាក់អោយឃើញថា ការដាក់អោយជនត្រូវចោទនៅក្រៅឃុំ ដើម្បីរង់ចាំសវនាការវា គឺជាជម្រើសដ៏ប្រសើរមួយ ។ សេរីភាពនេះគួរត្រូវបានផ្តល់ជាស្វ័យប្រវត្តិដល់ជនត្រូវចោទណា ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់លើបទល្មើសមជ្ឈឹមកម្រិតស្រាល ជាពិសេសបទល្មើសដែលមិនប្រើអំពើហិង្សា ឬ ជនដែលមិនអាចគេចខ្លួនទៅឆ្ងាយ ឬ មិនបង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់សហគមន៍ និងសង្គម[២៣] ។

ចំពោះទណ្ឌិត ក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលទើបតែអនុម័តថ្មីៗ[២៤] បានចែងនូវជម្រើសយ៉ាងច្រើន ទាំងការកាត់ទោសដោយមិនឃុំឃាំងទាំងស្រុង និងយន្តការដែលអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយទោស ឬ បំព្រួញមកត្រឹមទោសអប្បបរមា ដោយតម្រូវអោយទណ្ឌិតអនុវត្តន៍ ដូចជា:

- ការងារសហគមន៍ (ចំពោះបទល្មើសណាដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគាររហូតដល់ ៣ ឆ្នាំ)[២៥]
- ការស្តីបន្ទោស (កាលបើជនជាប់ចោទរងទោសដាក់ពន្ធនាគារ ដែលមានអតិបរមាតិចជាង ឬស្មើនឹង ៣ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសស្តីបន្ទោស ប្រសិនបើមានគ្រប់លក្ខខណ្ឌទាំងបីដូចតទៅ: (១)-ភាពចលាចលដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបណ្តាលមកអំពើល្មើសត្រូវបានបញ្ចប់ ។ (២)-ការខូចខាតត្រូវបានជួសជុលរួចហើយ ។ (៣)- ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានាក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ[២៦] ។
- ការព្យួរទោស ទាំងមានលក្ខខណ្ឌ ឬ គ្មានលក្ខខណ្ឌ ឬ[២៧]
- ការផ្អាកការប្រកាសទោស ក្នុងករណីចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈឹម តុលាការក្រោយពីបានប្រកាសថា ជនជាប់ចោទមានពិរុទ្ធ អាចផ្អាកការប្រកាសទោស ប្រសិនបើលក្ខណ្ឌដូចតទៅនេះត្រូវបានបំពេញ: (ភាពច្របូកច្របល់នៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដែលបង្កឡើយដោយជនល្មើសត្រូវបានបញ្ឈប់ ។ ជនជាប់ចោទបានបង្ហាញការធានា

---

[២២] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ២០៣ ។

[២៣] មាត្រា ២០៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានចែងអំពីការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នថា " អាចត្រូវបានបញ្ជា នៅពេលណាដែល *ចាំបាច់* ដើម្បី : (១) បញ្ឈប់បទល្មើស ឬ ទប់ស្កាត់បទល្មើសកុំឱ្យកើតឡើងម្តងទៀត (២) ទប់ស្កាត់កុំឱ្យមានការគំរាមដល់សាក្សី ឬ ជនរងគ្រោះ ឬ ទប់ស្កាត់ពីការឃុបឃិតគ្នារវាងជនដែលត្រូវចោទ និងជនផ្សំគំនិត (៣) រក្សាភស្តុតាង ឬ ការបង្ហាញផ្សេងៗ (៤) ធានាដើម្បីឱ្យជនជាប់ ចោទមានវត្តមានក្នុងកំឡុងមានបណ្តឹងមកលើគាត់ និង (៦) ដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាក់សាធារណៈ ពីការបង្ករការលំបាកណាមួយដោយបទ ល្មើស" ។ បទបញ្ជាឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្នតម្រូវឱ្យមានការសរសេរជាលាយលក្ខណ៏អក្សរនូវរបាយការណ៏បញ្ជាក់អំពីមូលហេតុផ្អែកលើកត្តាទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា២០៥ ។ សូមអានក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ២០៦ ។

[២៤] មាត្រាចែងអំពីការផ្តន្ទាទោសបានចូលជាធរមានកាលពីខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩ ហើយផ្នែកដែលនៅសល់ពីនោះនឹងចូលជាធរមាននៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០ ។

[២៥] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មាត្រា ៧២- ៧៥ ។

[២៦] មាត្រា ៧៦ នៃ ច្បាប់ដដែល ។

[២៧] មាត្រា ១១៧-១២៣ នៃច្បាប់ដដែល ។

ក្នុងការចូលទៅរួមរស់នៅក្នុងសង្គមវិញ និងជនជាប់ចោទសុំ រយៈពេលដើម្បីជួសជុលការខូចខាត)[២៨] ។

- របបពាក់កណ្តាលសេរីភាព កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាតិចជាង ឬស្មើនឹង ៦ខែ តុលាការអាចសម្រេចថា ទោសត្រូវអនុវត្តក្រោមរបបពាក់កណ្តាលសេរីភាព ដើម្បីអនុញ្ញាតអោយទណ្ឌិតអាចបំពេញសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈ ទទួលការសិក្សា ឬការបណ្តុះបណ្តាល ឬការពិនិត្យព្យាបាលជំងឺ ឬជួយឧបត្ថម្ភដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់គ្រួសារ[២៩] ។

- ការបែងចែកទោសជាប្រភាគ កាលណាតុលាការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារតិចជាង ឬស្មើនឹង ១ឆ្នាំ តុលាការអាចសំរេចថា ទោសនោះត្រូវអនុវត្តជាប្រភាគដោយមូលហេតុធ្ងន់ធ្ងរ ដែលមានលក្ខណៈជាគ្រួសារជាវេជ្ជសាស្ត្រ ជាវិជ្ជាជីវៈ ឬជាសង្គម[៣០] ។

- ទណ្ឌកម្មជាច្រើននៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី ដែលអនុញ្ញាតអោយចៅក្រមធ្វើការជំនួសមូលទោស ដោយទោសបន្ថែមបាន ។ ទោសបន្ថែមនេះ តុលាការមិនអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬទោសពិន័យជាប្រាក់បានទេ[៣១]

រដ្ឋាភិបាលគួរតែពិចារណាក្នុងការបង្កើតឱ្យមានយន្តការដើម្បីៈ

- បង្វែរករណីស្រាល១ចេញពីប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌ ដោយជ្រើសរើសការអនុវត្តន៍ទោសជាមួយ និងប្រព័ន្ធសាមញ្ញ ឬ ជាវិន័យតាមបែបប្រពៃណីនៅក្នុងសហគមន៍ ដោយគោរពនូវបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សជាគោល ។ បែបនេះ ជាការផ្តល់ឱកាសឱ្យជនល្មើស ធ្វើការផ្លាស់ប្តូរជាមួយសហគមន៍ ដោយមិនចាំបាច់រំខានដល់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ។

- ជនល្មើសដែលជាអនីតិជន គួរតែរៀបចំឱ្យមានការដាក់ទោស និងអនុវត្តន៍ទោស នូវជម្រើសផ្សេង១ទៀតក្រៅពីដាក់ពន្ធានាគារ ដូចដែលបានអធិប្បាយពីខាងដើម ។ ដោយហេតុថា កម្ពុជាបច្ចុប្បន្នកំពុងឃុំឃាំងជនល្មើសជាអនីតិជនចំនួន ៧៨៨នាក់ ក្នុងនោះអនីតិជន ៣៧៥នាក់ ត្រូវបានជាប់ឃុំលាយឡំជាមួយមនុស្សពេញវ័យនៅក្នុងពន្ធនាគារ[៣២] ។

ការបង្កើននូវយន្តការផ្តន្ទាទោស ដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ និងវិធានការនៅក្រៅឃុំមុនការ

[២៨] មាត្រា ១២៤-២៦ នៃច្បាប់ដដែល ។

[២៩] មាត្រា ១២៧ - ១៣១ នៃច្បាប់ដដែល ។

[៣០] មាត្រា ១៣២-១៣៥ នៃច្បាប់ដដែល ។

[៣១] មាត្រា ៥៣-៧១ និង ១០០ នៃច្បាប់ដដែល ។

[៣២] នៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ ជួនកាល គេហៅថា ពន្ធនាគារសម្រាប់ "អនីតិជន" ដោយនៅទីនោះអនីតិជនជាបុរសមិនត្រូវបានគេដាក់លាយឡំជាមួយអ្នកទោសវ័យចំណាស់ជាស្ត្រី ដូចនៅពន្ធនាគារកម្ពុជាដទៃ១ទៀតឡើយ ។ ប៉ុន្តែពន្ធនាគារនោះ ក៏មានឃុំឃាំងមនុស្សពេញវ័យជាស្ត្រី ៣៨៥ នាក់ ដែរ ។

បើកសវនាការជំនុំជំរះ នឹងជួយឱ្យរដ្ឋាភិបាល ទទួលបាននូវការសម្រេចគោលដៅផ្សេងៗទៀតផងដែរ។ ការនៅតែប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌ តែមួយគត់ដើម្បីអប់រំកែប្រែ និងស្តារនីតិសម្បទា វាជាការពិបាកក្នុងការសំរេចបាននូវគោលដៅណាស់។ សូម្បីតែប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌនេះ បានដំណើការទៅល្អប្រសើក៏ដោយ ក៏ការឃុំឃាំងមនុស្សក្នុងពន្ធនាគារ អាចជាទង្វើមួយដែលកាត់បន្ថយនូវតម្លៃក្នុងភាពមនុស្សជាតិ ដែលនេះធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់លទ្ធភាពរបស់មនុស្សក្នុងការរស់នៅជាធម្មតាក្នុងសង្គម។ ម្យ៉ាងវិញទៀតការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារនេះ វានឹងបានផលជាវិជ្ជមានមួយចំនួនដល់សង្គមដូចជាៈ

- គឺជាជោគជ័យ ក្នុងការធ្វើសមាហរណកម្ម ដល់ទណ្ឌិតដែលបានអនុវត្តទោសចប់ បានរស់នៅក្នុងសហគមន៏ដោយភាពសុខសាន្ត។ ធ្វើបែបនេះ គឺសហគមន៏ ក៏ដូចជាសង្គមមិនខាតបង់នូវធនធានមនុស្សផងដែរ។

- ផ្តល់ឳកាសដល់ជនត្រូវចោទ (ពិរុទ្ធជន) អាចបន្តការរៀនសូត្រ ប្រកបការងារ និងធ្វើការផ្សេងៗសម្រាប់គ្រួសារបែបនេះ គឺជាការកាត់បន្ថយបន្ទុកដល់សង្គម។

- ផ្តល់ឳកាសដល់ជនត្រូវចោទ (ពិរុទ្ធជន) ឬ ទណ្ឌិត ក្នុងការបន្តជួយឧបត្ថមគាំទ្រដល់សមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ ដោយហេតុថា អ្នកជាប់ពន្ធនាគារភាគច្រើននៅកម្ពុជា អាចជាអ្នករកស៊ីចិញ្ចឹមគ្រួសារយ៉ាងសំខាន់ ហើយការឃុំឃាំងពួកគេអាចបណ្តាលឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារនៃអ្នកទាំងនោះទៀតផង។

- ពន្ធនាគារកម្ពុជាភាគច្រើន តែងតែឃុំអ្នកទោសជាអនីតិជន លាយឡំចម្រុះគ្នាជាមួយអ្នកទោសពេញវ័យ។ ដែលនេះធ្វើអោយអនីតិជន អាចទទួលនូវការចែករំលែកអំពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសផ្សេៗ ពីមនុស្សពេញវ័យ។ ហេតុដូចនេះវិធីសាស្ត្រ ផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារនេះ គឺជាផ្តល់នូវប្រយោជន៏យ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កា និងទប់ស្កាត់បទល្មើសនាពេលអនាគត។

វិធីផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ វាមិនអាចធ្វើបានភ្លាមៗនោះទេ ដោយហេតុថា ការងារនេះតម្រូវឱ្យមានការពិនិត្យ និងកែទម្រង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ទាំងស្រុងជាមុនសិន ដែលកិច្ចការទាំងនេះ គឺទាមទារទាំងពេលវេលា និងការសម្រេចចិត្តពីភាគីដែលពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗទាំងឡាយ ដោយរាប់ចាប់តាំងពីអ្នករៀបចំគោលនយោបាយ រហូតដល់នគរបាលយុត្តិធម៌។ ការផ្លាស់ប្តូរសំខាន់ៗ ដែលនឹងអាចដំណើរការទៅកើតបាន លុះត្រាតែមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងតួអង្គសំខាន់ៗទាំងអស់នោះ។

វិធីដាក់ទណ្ឌកម្មផ្សេង ដូចជា ការងារសហគមន៏ និងការផ្តន្ទាទោសដោយការព្យួរទោសជាដើម តម្រូវឱ្យមានបុគ្គលិក និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដើម្បីត្រួតពិនិត្យ និងតាមដានទណ្ឌិតទាំងនោះដើម្បីអោយប្រាកដថាលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយនៃការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគា ត្រូវបានយកមកអនុវត្តបានល្អប្រសើរ។ ចៅក្រម

ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីការពារ អាចតម្រូវឱ្យមានការហ្វឹកហ្វឺនទៅតាមស្ថានភាពសមរម្យមួយដើម្បីអនុវត្តវិធីសាស្ត្រនៃការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ។ វិធីសាស្ត្រនេះអាចនឹងទទួលជោគជ័យបាន លុះត្រាតែវាត្រូវបានកំណត់ជាការងារអាទិភាព និងមានមូលនិធិគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ដំណើការ។

វិធីសាស្ត្រខាងលើនេះ គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយដែលត្រូវចំណាយពេលខ្លីនៅពេលដំបូង ប៉ុន្តែវាបានជួយសន្សំ និងចំណេញវេលាជារបហូត ក្រោយវិធីសាស្ត្រខាងលើនេះ ត្រូវបានអនុវត្តន៍ពេញលេញ។ ការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ គឺត្រូវចំណាយតិចជាងការឃុំឃាំងមនុស្សនៅក្នុងពន្ធនាគារ ដោយហេតុថា រដ្ឋាភិបាលមិនចាំបាច់ចំណាយលើកន្លែងឃុំឃាំង អគារឃុំឃាំង ម្ហូបអាហារ និងសម្លៀកបំពាក់ដល់អ្នកទោសទេ។ ដោយប្រព័ន្ធខាងលើនេះ គឺអ្នកទោសជាអ្នកចំណាយទាំងអស់ដោយខ្លួនឯង ស្របពេលដែលអ្នកទាំងនោះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបំពេញមុខរបរទទួលទាននៅក្នុងសង្គមជាធម្មតា ក្រោមការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងម៉ត់ចត់ក្នុងរយៈពេលណាមួយដោយអាជ្ញាធររដ្ឋ។

អនុសាសន៍

លីកាដូ សូមផ្តល់អនុសាសន៍ដូចខាងក្រោម:

- រដ្ឋាភិបាលគួរធ្វើការវាយតម្លៃនូវ គោលនយោបាយយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌរបស់ខ្លួន ជាប្រព័ន្ធទទួលខុសត្រូវរួមមួយ ដើម្បីជៀសវាងក្រសួងមហាផ្ទៃ ដោយមានអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ធ្វើការដោះស្រាយនូវបញ្ហាខាងលើនេះម្នាក់ឯង។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាបញ្ហាកំណើនអ្នកទោស បណ្តាលអោយមានការចង្អៀតណែននេះជាដើម។ ដើម្បីអោយមានភាពងាយស្រួលក្នុងការចូលរួមការទទួលខុសត្រូវ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវធ្វើការប្រមែប្រមូល និងរៀបចំឡើងនូវព័ត៌មានសំខាន់ៗស្តីពីអ្នកទោស ដែលជាប់ឃុំនៅក្នុងពន្ធនាគារអោយបានត្រឹមត្រូវ និងអាចជឿទុកចិត្តបាន ក្នុងនោះរួមទាំងមានព័ត៌មានលំអិតមួយចំនួនផងដែរ ដូចជាថេរវេលាជាប់ទោស បទល្មើស និងអាយុ របស់អ្នកទោសជាដើម ដែលព័ត៌មានទាំងនេះ វានឹងជួយដល់ការសម្រេចចិត្ត ដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយយុត្តិធម៌ និងព្រហ្មទណ្ឌ។

- ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងមហាផ្ទៃ ព្រមទាំងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ត្រូវចាប់ផ្តើមពីមួយជំហ៊ានម្តងៗ ឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតឡើងនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់នានា ដើម្បីអនុវត្តនូវការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារក្នុងវិសាលភាពដ៏ធំទូលាយមួយ។ ជំហ៊ានទាំងនោះគួររួមមានការបណ្តុះបណ្តាលព្រះរាជអាជ្ញា បុគ្គលិកយុត្តិធម៌ទាំងឡាយ និងមេធាវីការពារក្តី អំពីការប្រើប្រាស់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារ និងជាមួយនឹងការបង្កើតឡើងនូវនាយកដ្ឋានសាកល្បង ឬ ការិយាល័យណាមួយរបស់រដ្ឋស្រដៀងនេះ ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងស្តារនីតិសម្បទាដល់អ្នកទោស។

- ក្រសួងយុត្តិធម៌គួរចាត់វិធានការភ្លាមៗ ដើម្បីអនុវត្តនូវការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារចំពោះជនជាប់ចោទណា ដែលមានស្ថានភាពសមស្របអាចឱ្យនៅក្រៅឃុំបាន ដោយផ្អែកលើការវិនិច្ឆ័យទោស។ ការវិនិច្ឆ័យនេះ អាចចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងក្រុមការងារពិសេស ដើម្បីពិនិត្យមើលគ្រប់ករណីដែលត្រូវបានកាត់ទោសជាប់ពន្ធនាគារពី ៣ ឆ្នាំ ឬ តិចជាងនេះ ដែលជាច្រកមួយ ដែលអាចអនុវត្តទណ្ឌកម្ម ការងារសហគមន៍ ដូចមានកំណត់ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

- ក្រសួងយុត្តិធម៌ និងតុលាការ គួរកាត់បន្ថយការឃុំខ្លួនមុនពេលជំនុំជំរះក្តី មានពិរុទ្ធជនជាង ៣.៨០០ នាក់ ដែលត្រូវបានជាប់ឃុំបណ្តោះអាសន្ន ដែលនេះជាបន្ទុកមួយយ៉ាងធ្ងន់សម្រាប់កិច្ចការពន្ធនាគារកម្ពុជា។ ការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន ឬការអោយនៅក្រៅឃុំ ចំពោះបទល្មើសកម្រិតស្រាល និងបទល្មើសមិនហិង្សា គួរអនុវត្តតាមគោលការណ៍ច្បាប់ជាធរមាន។

- ការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារគួរចាត់ទុកជាជម្រើសចុងក្រោយ ហើយពុំមែនជាជម្រើសដែលខុសសម្រាប់គ្រប់ករណីទាំងអស់ទេ ។

- ក្រសួងមហាផ្ទៃ គួរផ្តោតទៅលើគុណភាពប្រសើរជាជាងបរិមាណក្នុងការកសាងពន្ធនាគារ ។ ពន្ធនាគារកសាងថ្មីទាំងនេះច្រើនតែពុំទាន់មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ តម្រូវឱ្យមានថវិកាដើម្បីកែលំអរពីក្រុមអ្នកផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិ ដើម្បីធ្វើឱ្យអគារទាំងឡាយអាចប្រើការបាន ។ ដោយសារតែមានការកែលំអរពន្ធនាគារនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះមានការកើនឡើង ដូច្នេះការពឹងផ្អែកទាំងស្រុង តែលើជំនួយពីខាងក្រៅ គឺពុំមាននិរន្តភាពទេ ។

៣. មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី ៤ និង ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ

លីកាដូគាំទ្រចំពោះផែនការរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារក្នុងការផ្លាស់ប្តូរពី ពន្ធនាគារដាក់ទណ្ឌកម្មទៅជាពន្ធនាគារស្តារនីតិសម្បទាវិញ។ ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៅក្នុងគ្រប់កិច្ចប្រឹងប្រែងស្តារនីតិសម្បទាទាំងអស់។ លើសពីនេះទៅទៀត ការបញ្ចេញអ្នកទោសក្រៅអាគាឃុំឃាំងដើម្បីធ្វើហត្ថកម្ម ពលកម្ម ឬបណ្តុះបណ្តាលនូវវិជ្ជាជីវៈ គឺជាតំរូវការយ៉ាងខ្លាំងនៃផ្នែកសុខភាពរបស់អ្នកទោស។

អ្នកទោសក្នុងពន្ធនាគារខេត្តព្រះសីហនុ ចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលជាជាងផ្សារដែក ក្រោមការជួយឧបត្ថម្ភពីមូលនិធិដុនប៊ូសស្កូ

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្មវិធីស្តារនីតិសម្បទាទាំងនេះ អាចដំណើការទៅដោយជោគជ័យបាន គឺពឹងផ្អែកលើការរៀបចំគំរោងការងារលំអិត និងជាក់ច្បាស់។ ដោយហេតុថា ការទទួលព័ត៌មានអំពីគំរោងស្តារនីតិ-សម្បទានេះ នៅមានក៏រិតនៅឡើយ លីកាដូមានការព្រួយបារម្ភអំពីការប្រើប្រាស់កំលាំងពលកម្មអ្នកទោសនៅ ម៤ នេះ។

តម្លាភាពៈ

មកដល់ពេលនេះ គេបានដឹងតិចតួចបំផុតអំពីការរៀបចំលំអិតនៃកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនៅក្នុងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤នេះ ដោយសារតែគម្រោងស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៏ដំបូងរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលគម្រោងនេះ មានការរីកចំរើន លីកាដូ សុំស្នើឱ្យអគ្គនាយកដ្ឋានចាត់វិធានការជាជំហ៊ាន១ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវ

តម្លាភាព និងប្រសិទ្ធិភាពរបស់កម្មវិធីបណ្ដុះបណ្ដាល ដូចខាងក្រោមៈ

១-ផ្សព្វផ្សាយរបាយការណ៏សាធារណៈឱ្យបានទៀងទាត់ស្ដីពីប្រភេទការងារដែលអ្នកទោសកំពុងធ្វើ។

២-ផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទៀងទាត់នូវរបាយការណ៏ហិរញ្ញវត្ថុរបស់កម្មវិធី ដោយរួមមានគណនេយ្យលំអិតស្ដីពី ចំណូល ចំណាយ និងចំណូលដែលត្រូវបានយកទៅវិនិយោគសារឡើងវិញ។

៣-ផ្សព្វផ្សាយនូវគណនេយ្យទៀងទាត់ ស្ដីអំពីការប្រើប្រាស់ផលិតផលម្ហូបអាហារ ឧទាហរណ៏ តើម្ហូបអាហារទាំងនោះត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅតាមពន្ធនាគារកម្ពុជានានា ឬត្រូវបានលក់នៅឯផ្សារដើម្បីបានប្រាក់ចំណូល។

៤-ផ្សព្វផ្សាយបញ្ជីឈ្មោះអង្គការ ឬក្រុមហ៊ុនដៃគូរទាំងឡាយ ទាំងអ្នកទទួលធ្វើ/លក់បន្ត ឬអតិថិជន (ដោយមានព័តិមានលំអិតនៃការកិច្ចការវិនិយោគនៅក្នុងគម្រោងរបស់ដៃគូទាំងនោះផង) ប្រសិនបើមាន។

៥-ផ្សព្វផ្សាយជាផ្លូវការ នូវគោលនយោបាយទាំងឡាយ ស្ដីអំពីតំលៃពលកម្មដែលអ្នកទោសនឹងទទួលបានពីការងារដែលខ្លួនធ្វើ ហើយអនុវត្តប្រព័ន្ធមួយដើម្បីកត់ត្រាលំអិត អំពីការបើកប្រាក់ឱ្យអ្នកទោស និងម៉ោងធ្វើការងារ។

៦-អនុញ្ញាតឱ្យអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការឃ្លាំមើលអំពីស្ថានភាពពលកម្ម ធ្វើការពិនិត្យអំពីស្ថានភាពការងាររបស់អ្នកទោស។

៧-អនុម័តនូវយន្តការគ្រប់គ្រងលំអិតរួមគ្នា ដើម្បីគ្រប់គ្រងកម្មវិធីរួមមាន វិធាននានាដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការអនុវត្តន៏ជំហ៊ានខាងលើ[៣៣]។

ការប្រើពលកម្មអ្នកទោស ជាប្រយោជន៏ឯកជន

យោងតាមសារព័តិមានក្នុងស្រុកបានអោយដឹងថា ដំណាំកៅស៊ូ និងអំពៅ ត្រូវបានចាប់ផ្ដើមដាំនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤[៣៤]។ ប្រភពពីមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលបានអោយលីកាដូដឹងថា រដ្ឋាភិបាលកំពុងពិនិត្យមើលលទ្ធភាពក្នុងការពង្រីកមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ លើការដាំដំណាំកៅស៊ូ។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារក៏បានបង្ហាញផងដែរថា កាលពីឆ្នាំ២០០៨ កន្លងទៅនេះ ខ្លួនចង់ "ស្វែងរកដៃគូរវិនិយោគជាតិ ឬអន្តរជាតិដើម្បីជួយក្នុងគម្រោងអភិវឌ្ឍន៏

[៣៣] អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារបានសន្យាកាលពីឆ្នាំ២០០៨ ថានឹង" បង្កើតឱ្យមាននូវយន្តការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុមួយប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ និងតម្លាភាព ព្រមទាំងបង្កើតនូវនីតិវិធី និងបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងដើម្បីគ្រប់គ្រងចំណូលដែលបានមកពីឧស្សាហកម្ម/កសិកម្មពន្ធនាគារ ព្រមទាំងដើម្បីគ្រប់គ្រងលក្ខខណ្ឌជ្រើសរើសសម្រាប់អ្នកទោស។ "សូមអានរបាយការណ៏ប្រចាំឆ្នាំរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រទី៨។ ប៉ុន្តែ លើសពីអ្វីដែលមន្ត្រីពន្ធនាគារបានរៀបរាប់អំពីការបែងចែកចំណូល ២០% សម្រាប់បើកប្រាក់ឈ្នួលឱ្យអ្នកទោស។ លីកាដូ ពុំទាន់ឃើញមានភស្តុតាងតម្លាភាពណាមួយឱ្យបានរឹងមាំនៅក្នុងកម្មវិធីនេះនៅឡើយទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ នាយកពន្ធនាគារមើលទៅហាក់ដូចលាក់ការសម្ងាត់បន្តិចអំពីដៃគូរឯកជនរបស់កម្មវិធី ហើយលីកាដូបានទទួលរបាយការណ៏យ៉ាងទៀតទាត់ ពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកទោសមួយចំនួន មិនបានទទួលប្រាក់ឈ្នួល ឬ បានទទួលប្រាក់ឈ្នួលតិចតួចប្រហែលជា ២-៣ ដុល្លាអាមេរិក ប៉ុណ្ណោះក្នុង ១ខែ។

[៣៤] សូមអានកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ដែលមានចំណងជើងថា" *ឆ្នាំគុករារាំងការរត់គេចរបស់អ្នកទោស*" និពន្ធដោយម៉ៃ ទិត្ថារ៉ា ថ្ងៃទី២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រទី៣

ឧស្សាហកម្ម និងកសិកម្មពន្ធនាគារនេះ"[៣៥] ។ អាស្រ័យតម្រូវការជំនាញ ទាំងការដាំដុះកៅស៊ូ និងដំណើរការផ្សេងៗនៃចង្វាក់ផលិតកម្មនេះ។ លីកាដូ មានការព្រួយបារម្ភលើអាជីវកម្មបែបនេះ ប្រហែលជាត្រូវការជំនួយពីសំណាក់នីតិបុគ្គលឯកជនណាមួយមិនខានឡើយ ហើយឧស្សាហកម្មដំណាំអំពៅនឹងត្រូវបានពិនិត្យឃើញនូវលទ្ធភាពដូចគ្នា។

ច្បាប់កម្ពុជាបានចែងយ៉ាងជាក់លាក់ អំពីការហាមឃាត់មិនឱ្យប្រើប្រាស់ពលកម្មពន្ធនាគារដើម្បីប្រយោជន៍ឯកជនឡើយ[៣៦] ។ ចំណែកឯច្បាប់អន្តរជាតិ វិញ ជាពិសេសអនុសញ្ញាអន្តរជាតិលេខ ២៩ បានចែងនូវការហាមឃាត់ដូចគ្នានេះដែរ[៣៧] តែទោះយ៉ាងណា ក៏នៅមានករណីលើកលែងផងដែរ តែវាត្រូវបានកំណត់ន័យយ៉ាងចង្អៀតបំផុត។ ច្បាប់ការងារកម្ពុជាក៏បានដាក់បញ្ចូលនូវអនុសញ្ញារបស់អង្គការពលម្មអន្តរជាតិលេខ ២៩ ជាច្បាប់របស់ប្រទេសនេះដែរ[៣៨] ។

ពលកម្មអ្នកទោសកំពុងត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងការសាងសង់ពន្ធនាគារ ម៤

លើសពីនេះទៅទៀត ប្រទេសមួយចំនួនដូចជា សហរដ្ឋអាមេរិក បានធ្វើការហាមឃាត់មិនឱ្យនាំចូលនូវផលិតផលទំនិញណា ដែលផលិតឡើងដោយពលកម្មអ្នកទោសទេ[៣៩] ។ អគ្គនាយកដ្ឋានគួរតែពិចារណាអំពីផលប៉ះពាល់នៃការអនុវត្តន៏កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល ដែលអាចជាការប្រកួតប្រជែងជាមួយឧស្សាហកម្មឯកជន ដែលកំពុងតែរងគ្រោះដោយវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកស្រាប់ផងនោះ។

លីកាដូ មានសំណូមពរដល់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើការធានាថានឹងមិនឱ្យមានការកេងប្រវ័ញ្ចពលកម្មអ្នកទោសដើម្បីជាប្រយោជន៏ឯកជនឡើយ ទោះជានៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ឬ នៅពន្ធនាគារណាមួយនៅកម្ពុជា។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារត្រូវធានាឱ្យបានថា គ្រប់កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈទាំងអស់នៅក្នុងមណ្ឌលកែប្រែទី៤

---

[៣៥] របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ អំពីសេចក្តីព្រាងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសម្រាប់កំណែទម្រង់ពន្ធនាគារ ទំព័រទី៥

[៣៦] បទបញ្ជារបស់អគ្គនាយកដ្ឋានបានចែងថា អ្នកទោស "មិនត្រូវបានបញ្ជាឱ្យធ្វើការណាមួយដែលបំរើផលប្រយោជន៏ឯកជនឡើយ។" សូមអាន នីតិវិធីពន្ធនាគារលេខ ១១ ភាគ ៣ និង ៤ (ចេញផ្សាយថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៣)។

[៣៧] អនុសញ្ញាអន្តរជាតិលេខ ២៩ ស្តីពីការងារដោយបង្ខំអនុម័តនៅថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៣០ ដោយអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ ហើយត្រូវ បានផ្តល់សច្ចាប័នដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៦៩។ សូមអានមាត្រា ២ (គ) អនុសញ្ញាមិនហាមឃាត់ " នូវការ ងារ ឬ សេវាកម្មណាដែលកេងយកចំណេញពីមនុស្សណា ជាផលវិបាកនៃការផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់តុលាការចែងថា ... មនុស្សនោះមិន ត្រូវបានជួលឱ្យ ឬ យកទៅបំរើបុគ្គលឯកជន ឬ ក្រុម ហ៊ុន ឬ សមាគមន៏ណាមួយឡើយ) ចំណែកឯមាត្រា ៤ (រដ្ឋាភិបាល មិនត្រូវបង្ខំ ឬ អនុញ្ញាតឱ្យមានពលកម្មដោយបង្ខំដើម្បីផលប្រយោជន៏បុគ្គលឯកជនណាម្នាក់ ឬ ក្រុមហ៊ុន ឬ សមាគមណាមួយឡើយ) ហើយមាត្រា ៥ (គ្មានសម្បទានណាមួយដែលផ្តល់ឱ្យបុគ្គល ឬ ក្រុមហ៊ុន ឬ សមាគមណាមួយអាចជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងទម្រង់ពលកម្ម ដោយបង្ខំណាមួយក្នុង វិស័យផលិតកម្ម ឬ ប្រមូលផល ដែលបុគ្គលឯកជន ក្រុមហ៊ុន ឬ សមាគមនោះ ប្រើប្រាស់ ឬ ធ្វើពាណិជ្ជកម្មឡើយ)។

[៣៨] មាត្រា ១៥ នៃច្បាប់ការងារនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

[៣៩] ច្បាប់ពន្ធដាអាមេរិក ឆ្នាំ១៩៣០ ភាគទី ៣០៧។

ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យជាសាធារណៈ និងដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍រួម ។

ប្រាក់ឈ្នួលអ្នកទោស

កាលពីខែកុម្ភៈកន្លងទៅ លីកាដូបានទទួលដំណឹងថា អ្នកទោសនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី ៤ បច្ចុប្បន្នមិនទាន់បានទទួលប្រាក់ឈ្នួលការងារនៅឡើយទេ ពីព្រោះកម្មវិធីកសិកម្មនៅមិនទាន់មានចំណូលនៅឡើយទេ។ ជាការជំនួសឱ្យប្រាក់ឈ្នួល ប្រភពពីមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ បានបញ្ជាក់ថា អគ្គនាយកដ្ឋានអាចលើកជាសំណើរទៅក្រសួងយុត្តិធម៌ សុំឱ្យមានការបន្ធូរបន្ថយទោស ដល់អ្នកទោសដើម្បីជាថ្នូរនឹងការជួយកសាងមណ្ឌលនេះ។

លីកាដូ មានសំណូមពរឱ្យក្រសួងមហាផ្ទៃ និងក្រសួងយុត្តិធម៌ សហការគ្នាលើបញ្ហានេះ។ តាមអ្វីដែលគេចង់បាន គឺថាផែនការនេះគួរតែកំណត់ឱ្យបានជាក់លាក់ នូវកម្រិតទោសដែលត្រូវបន្ធូរបន្ថយជាថ្នូរនឹងពេលវេលាធ្វើការងារ ឧទាហរណ៍ ធ្វើការបាន ១ សប្តាហ៍អាចបន្ថយទោសបាន ១ ថ្ងៃ ឬយ៉ាងណា?? ។

លីកាដូ ក៏សំណូមពរឱ្យអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ អនុវត្ត និងចេញផ្សាយនូវគោលនយោបាយ ផ្តល់ប្រាក់ឈ្នួលដល់អ្នកទោស ឱ្យបានកាន់តែឆាប់កាន់តែល្អ ធ្វើដូច្នេះដើម្បីឱ្យអ្នកទោសបានទទួលនូវប្រាក់ឈ្នួលសមរម្យ និងត្រឹមត្រូវនៅពេលដែលកសិដ្ឋានពន្ធនាគារ ចាប់ផ្តើមផលិតចេញជាផលិតផលដែលមានចំណូល។

ការជ្រើសរើសកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈសមរម្យ

ជាចុងក្រោយ លីកាដូ មានការព្រួយបារម្ភថា កសិកម្ម គឺជាកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈតែមួយគត់ដែលមាននៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ នេះ។

តាមការប៉ាន់ប្រមាណ បានអោយដឹងថាប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាប្រមាណ៨០% គឺជាកសិករ[៤០] ។ កត្តានេះនាំឱ្យមានបញ្ហាពីរ នៅពេលដែលនិយាយអំពីការបណ្តុះបណ្តាលអ្នកទោសក្នុងវិស័យកសិកម្ម។ ម្យ៉ាងអាចនិយាយបានថា មានអ្នកទោស៨០% អាចមានជំនាញខាងកសិកម្មរួចទៅហើយ ដូច្នេះការបណ្តុះបណ្តាលអាចត្រួតគ្នា ជាមួយជំនាញដែលពួកគេធ្លាប់មានស្រាប់។ ផ្នែកខ្លះក្នុងវិស័យកសិកម្ម ត្រឹមតែមានជំនាញសមល្មមក៏អាចប្រើការបាន។ ប្រសិនបើកម្មវិធី មានបំណងចង់កេងប្រវ័ញ្ច ពីប្រភពពលកម្មថោកៗរបស់អ្នកទោសដើម្បីរកចំណូលជួយពន្ធនាគារ នោះអ្នកទោសនឹងមិនបានទទួលអ្វីឱ្យប្រសើរជាងនេះដើម្បីជួយខ្លួនគេទេ នៅពេលពួកគេត្រូវបានដោះលែង។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ប្រសិនបើកម្មវិធីនេះពិតប្រាកដតាមបេសកកម្មរបស់ខ្លួន កម្មវិធីត្រូវតែប្រឹងប្រែងបង្រៀនអ្នកទោសអំពី

---

[៤០] សូមមើលគេហទំព័រ "Deutsche –Welle Online " កម្ពុជាពឹងផ្អែកលើវិស័យកសិកម្មយ៉ាងខ្លាំង " ថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១០ នៅក្នុងគេហទំព័រ: http://www2.dw-world.de/southasia/SoutheastAsia/1.236014.lhtml

ជំនាញកសិកម្មថ្មីៗ ដែលពួកគេអាចយកទៅប្រើប្រាស់នៅក្នុងស្រែចម្ការ នៅក្រោយពេលត្រូវដោះលែងឱ្យមានសេរីភាពវិញ។

ចុងបញ្ចប់ ទោះបីជាកម្មវិធីកសិកម្មនេះត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយជំនាញក៏ដោយ នោះគេគួរតែផ្តល់ជម្រើសឱ្យអ្នកទោស។ តាមមើលទៅកម្មវិធីនេះ ដូចជាមិនទំនងអាចផ្តល់អ្វីច្រើនដល់អ្នកទោសណា ដែលចង់ប្រកបមុខរបរនៅទីក្រុងទេ នៅក្រោយពេលដែលពួកគេត្រូវបានដោះលែង។ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារគួរតែបើកកម្មវិធីឱ្យបានទូលំទូលាយជាងនេះបន្តិច ដែលអាចបណ្តុះបណ្តាលនូវជំនាញចម្រុះ។

គេសង្កេតឃើញមានសញ្ញាវិជ្ជមានមួយចំនួនពីខាងដើមគឺ: អគ្គនាយកដ្ឋានបានបង្ហាញថា ខ្លួនមានបំណងក្នុងការបញ្ចូលកម្មវិធី "ទីផ្សារ" ទៅក្នុងកម្មវិធីកសិកម្មរបស់ខ្លួននៅក្នុងពន្ធនាគារទាំងអស់[៤១]។ កម្មវិធីបែបនេះ ជាការផ្តល់លទ្ធភាពដល់អ្នកទោស ក្នុងការហ្វឹកហ្វឺនវិស័យជាច្រើនផ្សេងៗគ្នារួមមាន: ហិរញ្ញវត្ថុ គណនេយ្យ មុខវិជ្ជាផ្សេងៗទៀត ដែលទាក់ទងជាមួយការងារពាណិជ្ជកម្ម ដូចជា ការទិញ និងការលក់ទំនិញ/ផលិតផល ក៏ដូចជាការលក់នៅលើទីផ្សារ។

លីកាដូ មានសំណូមពរដល់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ អនុវត្តតាមផែនការរបស់ខ្លួន ហើយធ្វើយ៉ាងណាធានាឱ្យកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ធ្វើឡើងដោយជៀសវាងការប្រើឱ្យអ្នកទោសធ្វើការងារតែនៅក្នុងចម្ការ ដោយគ្មានបានទទួលនូវការបណ្តុះបណ្តាលអ្វីធំដុំ ហើយបង្ខំអោយធ្វើការដោយពលកម្មសុទ្ធសាធ។

[៤១] សូមអាន អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ "ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងកែប្រែ" គំរូព្រាង ចេញផ្សាយ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៥ ទំព័រទី១២។

៤. ការប្រមូលផ្តុំអ្នកទោស ទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែថ្នាក់ជាតិ

ដោយលីកាដូគាំទ្រនូវគោលការណ៍ដាក់នៅដាច់ពីគ្នារវាង ពិរុទ្ធជន និងទណ្ឌិត។ ប៉ុន្តែការបញ្ជូនអ្នកទោសថ្មីៗនេះ ទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែថ្នាក់ជាតិពីតាមបណ្តាខេត្តឆ្ងាយៗ ពុំមែនជាវិធីល្អដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះទេ។

ប្រព័ន្ធពន្ធនាគារកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន មានការខ្វះខាតនូវថវិកាដើម្បីផ្តល់ឱ្យអ្នកទោសឱ្យបានសមរម្យ។ ដូចនេះ អ្នកទោសទាំងឡាយច្រើនតែពឹងផ្អែកទៅលើ គ្រួសារ សាច់ញាតិ មិត្តភក្តិ និងអង្គការនានា ជួយឧបត្ថម្ភម្ហូបអាហារ ថ្នាំពេទ្យ និងសម្ភារៈចាំបាច់មួយចំនួនទៀត[៤២]។ ការឃុំឃាំងអ្នកទោស ២,៥០០នាក់ នៅតំបន់ដាច់ស្រយាលមួយនៃខេត្តពោធិ៍សាត់ គឺជំនួយបន្ទាប់បន្សំខាងលើ ត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ស្ទើតែទាំងស្រុង ដោយហេតុថា អ្នកទោសភាគច្រើននៅក្នុងមណ្ឌលនេះ ពុំមែនសុទ្ធតែមកពីខេត្តពោធិ៍សាត់ទាំងអស់នោះទេនេះមានន័យថាគ្រួសាររបស់ពួកគេត្រូវជួបឧបសគ្គយ៉ាងធំក្នុងការចំណាយលើមធ្យោបាយធ្វើដំណើរទៅកាន់ទីតាំងដាច់ស្រយាលមួយនេះ។

នេះជាជម្រើសផ្លូវចុងក្រោយ ទៅកាន់ ម៤។ ស្ថានភាពនេះ ធ្វើឱ្យមានការលំបាកដល់គ្រួសារ និងមិត្តភក្តិទៅសួរសុខទុក្ខអ្នកទោស

មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ស្ថិតនៅតំបន់ឆ្ងាយដែលត្រូវធ្វើដំណើរប្រហែល ១ម៉ោង៣០នាទី ពីទីរួមខេត្តពោធិ៍សាត់ ហើយត្រូវធ្វើដំណើរកាត់ព្រៃតាមផ្លូវដ៏លំបាកមួយ។ សម្រាប់គ្រួសារធម្មតា ដោយគ្រាន់តែចំណាយថវិកាធ្វើដំណើរទៅក្រុងពោធិ៍សាត់នេះ វាពិបាកណាស់ទៅហើយ លើសពីនេះនៅមានបន្ថែមការចំណាយលើការស្នាក់នៅ ការហូបចុក ព្រមទាំងសោហ៊ុយធ្វើដំណើរទៅមកមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ទៀតនោះ ប្រាកដណាស់គ្រួសារអ្នកទោសភាគច្រើនស្ទើរតែគ្មានលទ្ធភាពដើម្បីឆ្លើយតបនូវតំរូវការនេះ។

ការពុំមានគ្រួសារចូលមកសួរសុខទុក្ខវាអាចប៉ះពាល់ជាភាពអវិជ្ជមានទៅលើលទ្ធភាពរបស់អ្នកទោសក្នុងការវិលត្រឡប់ចូលទៅរស់នៅក្នុងសហគមន៍វិញក្រោយពេលដោះលែង ដែលនេះ គឺជាការដើរបញ្ច្រាសទិសគ្នានូវគោលដៅមួយរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ដែលបានលើកឡើងថា ផ្លាស់ប្តូរឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធពន្ធនាគារដែលមានលក្ខណៈស្តារនីតិសម្បទាអ្នកទោសឡើងវិញ។ នៅក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ កន្លងទៅនេះ មានការប៉ុនប៉ងរត់គេច

[៤២] សូមមើលជាទូទៅ: របាយការណ៍អង្គការលីកាដូ: ស្ថានភាពពន្ធនាគារនៅកម្ពុជា ២០០៥- ២០០៦ និងរបាយការណ៍លីកាដូ: ស្ថានភាព ពន្ធនាគារ ឆ្នាំ២០០៤ (រៀបរាប់អំពីកង្វះខាតម្ហូបអាហារ ទឹក និងការថែទាំសុខភាព ព្រមទាំងមានអំពើពុករលួយក្នុងចំណោមបុគ្គលិក ដែលតែងតែទារលុយពីសាច់ញាតិអ្នកទោសចូលទៅសួរសុខទុក្ខ)។

ចំនួនពីរដងពីមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ដោយក្នុងនោះមានអ្នកទោសរហូតដល់ ១០នាក់ ដែលពាក់ពន្ធ័និងការរត់គេចខ្លួននេះ[៤៣] ។

ជាចុងក្រោយ លីកាដូមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងចំពោះ ផែនការរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារ ដែលគ្រោងកសាងអគារពន្ធនាគារមួយខ្នងសម្រាប់ដាក់អ្នកទោសជាអនីតិជន ៥០០នាក់ ។ ដោយរហូតមកដល់ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ នេះ ចំនួនទណ្ឌិតអនីតិជនជាបុរសមានរហូតដល់ ៥៣៨នាក់ នៅក្នុងពន្ធនាគារដែលលីកាដូឃ្លាំមើល ។ ដូច្នេះ ពេលណាមួយអ្នកទោសអនីតិជន ទាំងនេះនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ជាមិនខានដើម្បីបំពេញអគារដែលនៅទំនេរ ។

ទំនាក់ទំនងគ្រួសារ គឺជាកត្តាសំខាន់សម្រាប់ការស្តារនីតិសម្បទា នៃអ្នកទោសជាអនីតិជនទាំងនោះ ។ ដូច្នេះ រដ្ឋាភិបាលគួរតែខិតខំប្រឹងប្រែងទ្វេរដង ដើម្បីអនុម័តនូវច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធមិកុមារ មួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាពដែលភាគច្រើនផ្តោតទៅលើការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ និងវិធានការឥតឃុំឃាំង ។ នៅក្នុងឃ្លាំងសម្រាប់ដាក់ជនល្មើសយុវជន គ្មានអ្វីក្រៅពីបាត់បង់នូវឱកាសដើម្បីធ្វើសមាហរណកម្មឱ្យបានជោគជ័យទេ ។

អនុសាសន៍ ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាខាងលើ

- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារគួរពិចារណាអំពីខេត្តរបស់អ្នកទោស នៅពេលដែលត្រូវបញ្ជូនទៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ ជាដំបូងមណ្ឌលនេះ គួរដាក់តែអ្នកទោសក្នុងខេត្តពោធិ៍សាត់ និងខេត្តនៅជិតៗនោះបានហើយ ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធនាគារគួរផ្តោតទៅលើការរៀបចំផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤នេះ ឱ្យបានសមរម្យ ដោយស្ថានភាពផ្លូវបច្ចុប្បន្នពិបាកធ្វើដំណើរខ្លាំងណាស់ ។ ជាពិសេស គឺកំណាត់ចុងផ្លូវ (នៅពេលជិតទៅដល់មណ្ឌល) ប្រហែល ១០គីឡូម៉ែត្រ ហើយនៅរដូវវស្សាស្ទើរតែមិនអាចធ្វើដំណើរទៅរួចតែម្តង ។
- អ្វីដែលសំខាន់ជាងគេបំផុតនោះគឺ ក្រសួងមហាផ្ទៃ គួរធ្វើការពិចារណា ពិនិត្យឡើងវិញ លើគម្រោងនៃការឃុំឃាំងអ្នកទោស២,៥០០ នាក់ នៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី៤ នេះ ។ ដោយហេតុថាចំនួន អ្នកទោសទាំងអស់នេះ គឺស្ទើរតែស្មើ ២០% នៃអ្នកទោសកម្ពុជាបច្ចុប្បន្នសរុបទៅហើយ និងស្ទើរតែ ៣០% នៃទណ្ឌិតកម្ពុជាសរុប ។ ថវិកាដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់កសាងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែ ទី៤ អាចគួរត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីកសាងពន្ធនាគារតូចៗនៅក្នុងខេត្ត ដែលជាទីតាំងងាយស្រួលសម្រាប់គ្រួសារទៅ សួរសុខទុក្ខ ដោយទាំងនេះ គឺជាការកាត់បន្ថយចំណាយរបស់ពួកគេ សំរាប់ការសាកសួរសុខទុក្ខម្តងៗ ។ ម្យ៉ាង វិញទៀត គួរបង្វែរថវិកាទាំងនោះទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការអនុវត្តន៍ ការផ្តន្ទាទោសដោយមិនប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធ ពន្ធនាគារ ជាពិសេសចំពោះទណ្ឌិតជាអនីតិជន ។

---

[៤៣] សូមអានកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ដែលមានចំណងជើងថា "*ឆ្នាំគុករារាំងការរត់គេចរបស់អ្នកទោស*" និពន្ធដោយ ម៉ៃ ទិត្ថារ៉ា និងមុំ គន្ធា ថ្ងៃទី២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ទំព័រទី៣